

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**ANNELERİN BAĞLANMA STİLLERİ İLE ÇOCUK
YETİŞTİRME TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Feyza PEHLİVAN

Danışman
Dr.Öğr. Üyesi Necmettin AKSOY

İstanbul-2021

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Feyza PEHLİVAN

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : Annelerin Bağlanma Stilleri ile Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Psikoloji

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 09.07.2021

Sayfa Sayısı : 85

Tez : Dr.Öğr. Üyesi Necmettin AKSOY

Danışmanları

Dizin Terimleri : Bağlanma, Bağlanma Stilleri, Çocuk Yetiştirme Tutumları

Türkçe Özet :Yaptığımız araştırmanın amacı 2-6 yaş çocuğu bulunan annelerin bağlanma stilleri ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Dağıtım Listesi : 1.İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Feyza PEHLİVAN

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**ANNELERİN BAĞLANMA STİLLERİ İLE ÇOCUK
YETİŞTİRME TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Feyza PEHLİVAN

Danışman
Dr.Öğr. Üyesi Necmettin AKSOY

İstanbul-2021

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Feyza PEHLİVAN

.../.../2021

T.C.

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Feyza PEHLİVAN'ın “Annelerin Bağlanma Stilleri ile Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi ” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Necmettin AKSOY

(Danışman)

Üye

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Hanife YILMAZ ÇENGEL

Üye

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

../../2021

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Araştırmanın amacı annelerin çocuk yetiştirirken sergiledikleri tutumlar ile yakın ilişkilerde gösterdikleri bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin anlamlılığının incelenmesidir. Bu amaçla araştırmaya İstanbul ve Yalova ilinde yaşamakta olan 2-6 yaş arası çocuk sahibi 156 anne katılmıştır. Verilerin toplanmasında Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Ebeveyn Tutum Ölçeği ve İlişki Ölçekleri kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, minimum, maksimum gibi tanımlayıcı istatistiklerden faydalanılmıştır. Verilerin analizinde normallik dağılım testlerinden Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmış olup analiz sonucunda normallik varsayımları sağlandığından parametrik testlerden faydalanılmıştır.

Araştırma sonucunda, annelerin çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri koruyucu tutum ile korkulu bağlanma ve saplantılı bağlanma arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu belirlenmiştir. Otoriter ebeveyn tutumu ile saplantılı bağlanma arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonucunda, annelerin çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri aşırı koruyucu ebeveyn tutumu ile güvenli bağlanma arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Yetiştirme Tutumu, Bağlanma Stili, Anne Çocuk İlişkisi

SUMMARY

The aim of the study is to examine the significance of the relationship between the attitudes of mothers while raising children and their attachment styles in close relationships. For this purpose, 156 mothers with children between the ages of 2-6, living in Istanbul and Yalova provinces, participated in the research. Socio-Demographic Information Form, Parental Attitude Scale and Relationship Scales were used to collect the data. In the analysis of the data, descriptive statistics such as frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, minimum and maximum were used. Kolmogorov-Smirnov test, one of the normality distribution tests, was used in the analysis of the data, and parametric tests were used since the normality assumptions were provided as a result of the analysis.

As a result of the research, it was determined that there was a positive and significant relationship between the protective attitude of mothers while raising their children and fearful attachment and preoccupied attachment. A positive and significant relationship was found between authoritarian parenting attitude and preoccupied attachment.

As a result of the research, it was determined that there was a negative significant relationship between the overprotective parental attitude of the mothers while raising their children and the secure attachment.

Keywords: Childrearing Attitude, Attachment Style, Mother Child Relationship

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
KISALTMALAR	v
TABLolar LİSTESİ.....	vi
ÖNSÖZ.....	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ESASLARI

1.1. Araştırmanın Problemi	2
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Sınırlılıklar.....	3
1.5. Tanımlar	3

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Bağlanma Kuramsal Arka Plan.....	4
2.1.1. Bağlanma Kuramı	4
2.1.2. Bowlby'nin Bağlanma Kuramı.....	6
2.1.3. Psikodinamik Kuram	7
2.1.4. Harlow'un Kuramı	7
2.1.5. Bilişsel Gelişim Yaklaşımı	8
2.1.6. Davranışçı Yaklaşım.....	9
2.2. Yetişkinlerde ve Çocuklarda Bağlanma Stilleri	9
2.2.1. Bebeklikte ve Çocuklukta Bağlanma.....	9
2.2.2. Ergenlikte Bağlanma.....	11
2.2.3. Yetişkinlikte Bağlanma	12
2.3. Yetişkinlikte Bağlanma Stilleri	13
2.3.1 Güvenli Bağlanma Stili.....	13
2.3.2. Kayıtsız Bağlanma Stili	14
2.3.3. Saplantılı Bağlanma Stili	15
2.3.4. Korkulu Kaçınmacı Bağlanma.....	15

2.4. Bağlanma ve Nörobiyoloji	15
-------------------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI

3.1. Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Sınıflandırılması.....	17
3.1.1. Demokratik Tutum.....	17
3.1.2. Otoriter Tutum	18
3.1.3. Koruyucu Tutum.....	19
3.1.4. İzin Verici Tutum.....	20
3.2. Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Kaynakları.....	20
3.2.1. Ebeveynin Bireysel Özellikleri ve Kaynakları	20
3.2.2. Kültürel Faktörler	21
3.2.3. Bağlamsal Stres ve Destek Faktörleri.....	22

DÖRDÜNCÜ BÖLÜN

YÖNTEM VE TEKNİKLER

4.1. Araştırmanın Modeli	23
4.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	23
4.3. Veri Toplama Araçları.....	23
4.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu	23
4.3.2. Ebeveyn Tutum Ölçeği	23
4.3.3. İlişki Ölçekleri Anketi	24
4.4. Verilerin Analizi.....	24

BEŞİNCİ BÖLÜN

BULGULAR.....	25
---------------	----

TARTIŞMA VE YORUM.....	52
-------------------------------	-----------

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	58
-------------------------------	-----------

KAYNAKÇA	59
-----------------------	-----------

EKLER.....	64
-------------------	-----------

KISALTMALAR

\bar{X} : Ortalama

S.S. : Standart sapma

Sd. : Serbestlik Derecesi

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 Kadınların Sosyo-Demografik Dağılımı.....	25
Tablo 2 Kadınların Genel Özelliklerinin Dağılımı.....	26
Tablo 3 Kadınların Genel Özelliklerinin Dağılımı (Devamı)	28
Tablo 4 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarına Ait Tanımlayıcı İstatistik Dağılımı.....	30
Tablo 5 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarına Ait Normallik Dağılımı Analizi.....	31
Tablo 6 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Yaşanılan Yere Göre Karşılaştırılması	32
Tablo 7 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması	33
Tablo 8 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Meslek Gruplarına Göre Karşılaştırılması	34
Tablo 9 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.....	35
Tablo 10 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Ekonomik Gelir Yeterliliklerine Göre Karşılaştırılması.....	37
Tablo 11 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Evlenme Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	38
Tablo 12 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Çocuk Sayısına Göre Karşılaştırılması	39
Tablo 13 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Emzirme Süresine Göre Karşılaştırılması	40
Tablo 14 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılması	42
Tablo 15 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Çocuk Sıralamasına Göre Karşılaştırılması.....	43
Tablo 16 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Anne Emzirme Süresine Göre Karşılaştırılması	44
Tablo 17 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Çocukken Anne Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması	46
Tablo 18 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması.....	47

Tablo 19 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Baba Meslek Gruplarına Göre Karşılaştırılması.....	48
Tablo 20 Kadınların Ebeveyn Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Arasındaki Korelasyon Analizi	49
Tablo 21 Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stillerinin Güvenilirlik Analizi.....	51

ÖNSÖZ

Değerli katkılarından dolayı sevgili hocam Dr.Öğr. Üyesi Necmettin Aksoy'a,

Hep ileri bakmamı sağlayan anneme,

Güvenli sığınağım babama,

Destegim ablama,

Can Dostum Mihraç Polatoğlu'na,

Işığım Emre Gençeli 'ye teşekkürü borç bilirim.

GİRİŞ

Bebekler, doğum anı itibarıyla fiziksel, sosyal, psikolojik olarak ebeveyn bakımına muhtaçlardır. Bağlanma, uzun sürelerce fizyolojik bir ihtiyaç olarak sunulmuş olsa da Bowlby, bebeğin fizyolojik gelişiminin yanı sıra psikolojik gelişimi için de önemini vurgulayarak psikoloji bilimi için yeni bir devrim ortaya koymuştur (Shaw ve DeMaso, 2007, s. 154).

Erken dönemlerinde annelerinden uzakta kalmak zorunda olan bebeklerin stres düzeyinin neden artıyor olduğu sorusuna cevap bulmak amacıyla yapmış olduğu çalışmalarda, bebeklerin evrimsel olarak hayatta kalma dürtüsüyle stres tepkilerini gösterdiğini ortaya koymuştur.

Bowlby'e göre bağlanma sisteminde bebek, sürekli olarak bağlanma geliştireceği kişinin var olup olmadığını sorgular. Eğer bağlanma geliştireceği kişi fiziksel ve duygusal olarak bebeğe hep destek veren bir konumda olursa bebek geliştirdiği bu bağ ile dünyaya güvenle açılmaya ve keşfetmeye başlar (Sümer, Sayıl ve Berument, 2016, s. 14,15).

Birincil bakım verenlerden annenin, bebeğin bağlanma stilinde etkili olmasıyla birlikte, annenin geliştirmiş olduğu bağlanma stili de geliştirecek olduğu ebeveynlik tutumunda etkili olmaktadır.

Hazan ve Shaver (1987) bebeklik dönemlerinde bebeğin geliştirmiş olduğu şema tiplerinin yetişkinlikte geliştirilmiş olan bağlanma stilini etkilediğini ortaya koymuştur. Birincil bakım veren annenin de bağlanma stilinin çocuk yetiştirme tutumundaki etkisi kaçınılmaz olmaktadır. Bağlanma ve çocuk yetiştirme tutumları birbirleriyle ilişkisiz olarak düşünülemez (Algan ve Şendil, 2013, s. 56)

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ESASLARI

1.1. Araştırmanın Problemi

2-6 yaş çocuğu olan annelerin sahip olduğu baskın bağlanma stili ile çocuğuyla kurmuş olduğu ilişkide benimsediği çocuk yetiştirme tutumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Alt Amaçlar

1. Ağırlıklı olarak kaygılı bağlanan annelerin benimsediği çocuk yetiştirme tutumları bakımından anlamlı bir benzerlik var mıdır?
2. Ağırlıklı olarak kaçınan bağlanan annelerin benimsediği çocuk yetiştirme tutumları bakımından anlamlı bir benzerlik var mıdır?
3. Annelerin bağlanma stiliyle demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarıyla demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı 2-6 yaş arasında çocuğa sahip olan annelerin bağlanma stilleriyle, çocuklarını yetiştirme tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu sayede annenin geçmişinden getirmiş olduğu baskın bağlanma stilinin, çocuğuyla kurduğu ilişkide ağırlıklı olarak hangi tutumu benimsediğini ölçecektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Sağlıklı bir birey olmamızdaki en önemli etkenlerden biri erken çocukluk dönemindeki bağlanma şeklimizin türüyle belirlenmektedir. Anne ve çocuk arasında geliştirilen bu bağlanma şekli bireyin ilerideki birçok ilişkisini ve kişilik özelliklerinin oluşumuna temel faktörlerden olmaktadır. Sağlıklı bir bağlanma için anne ve çocuğun Psikososyal açıdan ‘iyi olma halinde olması gerekmektedir. Bu da bağlanma şeklimizin sağlıklı olması ile mümkündür. Özellikle 2-6 yaş arası çocukların anneleriyle yapılan bu çalışma hem demografik bilgilerle çocuk yetiştirme tutumları

ve bağlanma stillerini karşılaştırması bakımından hem de bağlanma stilleriyle çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek bakımından önem kazanmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmanın verileri İstanbul ve Yalova ilinde rastgele seçilmiş olan kreşlere devam eden, 2-6 yaş çocukları bulunan anneler ile sınırlıdır. Araştırmada incelenen sosyo-demografik bilgi formu, çocuk yetiştirme tutum ölçeği ve ilişki ölçekleri anketinin ölçtüğü maddelerle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Bağlanma: Bağlanma, bebeğin doğduktan sonra kendisine bakım veren kişiyle kurduğu ilk yakın ilişkidir.

Çocuk yetiştirme tutumları: Ebeveynlerin çocuklarına karşı benimsediği tutum, değer, inanç ve davranışlardan oluşan strateji ve davranış kalıplarıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Bağlanma Kuramsal Arka Plan

2.1.1. Bağlanma Kuramı

Bağlanmanın etimolojik tanımı bir görevi yerine getirmektir. 18.yüzyıl yazarlarından Rousseau anne ve bebek arasındaki ilişkisi kelimesini birlikte kullanan ilk filozoflardandır. Bağlanma hakkında yazdığı yazılarda 'annelik sevgisi' sözcüğünden çokça bahsetmektedir (Kavlak, Şirin, 2009).

Bebeklik döneminde bağlanma, bebeğin vaktinin çoğunu talep ettiği kişiyle olmak isteğinde bulunması, stres durumlarında yine aynı kişiyle olmak istemesi ve bu kişinin bebeğin yanında var olduğu zamanlarda duygusal örüntüsünün pozitif yönde etkilenmesi durumudur (Soysal, Bodur, İşeri & Şenol, 2005).

Ainstworth, anne-bebek arasında gerçekleşen bağlanmanın nasıl biçimlendiğini ve çeşitli bağlanma biçimlerinin nasıl gözlemlendiğini anlamak amacıyla bir çeşit deney oluşturmuştur. Bebeklerin hiçbir faktörden etkilenmemesi adına oda dışardan içerisinin görüldüğü fakat içeriden dışarısının görünmediği şekilde dizayn edilmiştir. Deney grubu bebekleri 1 yaş ile 1,5 yaş arası değişen 100 anne ve bebeği içermektedir. Bebekler, sırasıyla birçok oyuncak ve sandalyenin olduğu bir odaya tek başlarına bırakılmış ve bu durumdaki kaygıyla nasıl baş ettikleri gözlem yoluyla ölçülmüştür. 'Yabancı Ortam Deneyi' adlı bu çalışma bölümler halinde uygulanmıştır ve yaklaşık 3 dakika sürmektedir. Deney şu bölümlerden oluşmaktadır:

1. Bebek ve anne odaya girer. Bu odada birçok oyuncak bulunmaktadır. Anne, bebeği alanı keşfetmesi için yere bırakmaktadır. Bebek odayı keşfederken anne aynı odada sandalyede oturmaktadır.

2. Yaklaşık 2,5-3 dakika sonra bebeğin daha önce hiç görmediği yabancı bir kadın odaya girmektedir. Odaya giren bu kadın anneyle sohbet etmekte ve aynı zamanda odada bulunan bebekle de oyun oynamaktadır.

3. Anne sessizce odayı terk eder ve yabancı kadın bebekle oynamaya devam eder. Yabancı kadın, bebek huzursuz olduğunda onu yatıştırmaya çalışır bebek sakinleştiğinde ise koltukta oturmaya devam eder.

4. Anne geri dönüp bebekle oynamaya çalışırken yabancı kadın sessizce odadan çıkmaktadır.

5. Birkaç dakika sonra anne tekrar odadan ayrılır. Ve bebek bu sefer odada tek başına stresle başa çıkmaya çalışmaktadır.

6. Bu defa yabancı kadın odaya girer ve ağlayan bebeği sakinleştirmeye çalışır.

7. Anne odaya girer ve yabancı kadın odadan çıkar. Bakım veren bebeği sakinleştirmeye devam eder.

Deneyle birlikte 3 çeşit bağlanma çeşidinin olduğu ortaya çıkarıldı. Güvenli bağlanma, bakım verenlerle bu şekilde bağ kurmuş bebeklerin diğer bebeklerden çok daha fazla ağladığı gözlemlendi. Güvenli bağlanma stili göstermiş olan bebekler bakım verenleri geri döndüğünde bakım verenlerine gitme eğilimi de göstermiştir. Aynı zamanda güvenli bağlanma göstermiş olan bebekler bakım veren kişi geri döndüğünde çok daha kolay sakinleşip keyifli bir şekilde oyuncaklarıyla oynamaya devam etmiştir.

Bakım verenlerle kaçınan bağlanma stiline sahip bebekler bakım veren kişi odaya geri döndüğünde onunla ilişki kurmakta çok daha yavaş kalmışlardır.

İkircikli/dirençli bağlanan bebekler ise bakım veren odadan ayrıldığında çok daha huzursuz oldular ve bakım veren odaya geri geldiğinde diğer bebeklerden çok daha zor sakinleştiler. Ve bebekler bakım verenin kucağında davranışsal tepkiler gösterdiler.

Judith Solomon ve Mart Main bu deneyden yıllar sonra ‘düzensiz bağlanma’ adını verdikleri bir bağlanma stili ortaya koydular. Bu bebekler, bakım verenleri odaya geri geldiğinde bazı zamanlarda aşırı korkuya kapıldılar bazı bebeklerse önce bakım verenine yaklaşıp düzenli bir yanıt vermeden bakım verenden uzaklaşmıştır. Yapılan bu deney, düzenli bağlanma gösteren bebeklerin kayıp, travma ve kötü muamele gibi

durumlar deneyimlediklerini ortaya koymuştur. Yapılan bu deneyler, bebeklerin yaşamlarının ilk yıllarında gerçekleştirmiş oldukları bağlanma türünün zaman içinde değişiklik göstermediği ve bakım verenle gerçekleşen bağlanma şeklinin kişilerarası ilişkilerde de etkili olduğunu göstermiştir (Ainsworth, 1978).

2.1.2. Bowlby'nin Bağlanma Kuramı

Bowlby bağlanma kavramını bebeğin kendisine yakın hissettiği kişiyle oluşturduğu duygu yönü güçlü bir bağ olarak tanımlamıştır. Bu kişi bebekler için genellikle anne olmaktadır. Bundan dolayı anneye kurulan etkileşim diğer kişilerle kurulan etkileşimle kıyaslandığında bebeğin psikolojik durumunda daha fazla etkili olacaktır. Anneye bebeğin kurduğu bu etkileşim bebeğin hayatta kalması için gerekli fiziksel, sosyal, duygusal gereksinimlerinin karşılanması açısından önem arz etmektedir. Bebek, annenin bu üç alanda yeterli olup olmama durumuna göre zihninde bazı şemalar oluşturacak ve bebeğin gelecekte kuracak olduğu her ilişkide temel etkiyi oluşturacaktır(Orta, İ & Sümer, 2016).

John Bowlby ve James Robertson 1940'lı yıllarda hastanede yatan çocuklar hakkında bir gözlemlerde bulundular. Bowlby ve Robertson annelerinden ayrı kalan bu çocukların kaygı düzeylerinin değişimini ve bu ayrılığa karşı tepkilerini ölçmüşlerdir. Çocukların bu kaygıyla ilgili 3 tepki ortaya koyduklarını bulmuşlardır:

1. Protesto: Annenin olmayışına karşı çocuğun geliştirdiği ayrılık kaygısıdır. Anne yokluğunda hissedilen olumsuz duygular ve bu duyguların tepkisellikle anneye yansıtılması,

2.Umutsuzluk: Annenin var olmama durumunun çocukta bıraktığı yas tutma davranışı,

3.Kopma: Annenin geri gelişiyle birlikte çocuğun anneye duygusal red ile karşılık vermesi (Bretherton, 1992).

Bowlby'e göre, bebeğin bakım veren kişiyle yakın olma isteği, bebeğe güvenli alan sağlama ve stres durumlarında stresi yatıştırıp duyguya eşlik eden bakım verenle olabilme talebi bağlanmanın 3 fonksiyonel amacıdır (Hazan & Shaver, 2000).

Bowlby, çocukla fazla zaman geçirmenin çocukta şımarıklık yaratacağını düşünen bir anne figürüyle ve onunla çok fazla zaman geçirmeyerek büyümüştür.

Bowlby, bakım veren rolüne koyduğu bakıcısının evden gidişini ileride bakım verenin kaybında yaşanan travma durumuna benzetecektir. Ve bu durum Harlow'un maymunlarla yaptığı deney aracılığıyla de desteklenecektir (Sargın, Nurten, Akdan & Müberra, 2016).

Bowlby, bağlanma kuramının temellerini oluştururken kuramın gelişim yaşamasında Mary Ainsworth en önemli yardımcılarından biri olmuştur. Ainsworth, yaptığı çalışmalarla bebeklerin sekizinci aydan itibaren annelerini çevreyle etkileşime geçebilmek için güvenli bir sığınak olarak kullandığını keşfetmesi ve farklı bağlanma türlerinin bebeklerdeki etkisini göstermesiyle birlikte Bowlby'nin kuramı günümüzde benimsenen hali almıştır (Bretherton, 1992).

2.1.3. Psikodinamik Kuram

Freud yaşamın ilk dönemlerinde anneye kurulan ilişkinin ilk ve en güçlü sevgi modeli olduğunu ve sonraki tüm ilişkilerin de belirleyeceği olduğunu söylemiştir. Bebeğin yaşamının ilk dönemlerinde gereksinim duyduğu yemek ve sıcaklık ihtiyacını karşılamaktadır ve bundan dolayı çok güçlü bir sevgi nesnesi haline gelmektedir. Anne ile kurulan duygusal bağlılık terimi Freud'un önemli katkılarından biridir (Miller, 1993).

Freud bağlanma ilişkisini daha çok ikincil ihtiyaçlar olarak görmektedir. Anne temel ihtiyaçları ve duygusal memnuniyeti sağlayan bir roldedir. Annenin yokluğu ise bebekte stres yaratır çünkü annenin bu yok olma durumu bebekteki duygusal açlığı tetiklemektedir (Geyskens, 2003).

Bebeğin anneye bağlanmasındaki temel amaç bebeğin ihtiyaç duyduğu açlık ve sevgi ihtiyaçlarını karşılıyor olmasıdır (Özeren & Akın, 2016).

2.1.4. Harlow'un Kuramı

Harlow'un bağlanma kuramına katkılarını yaptığı deneyle açıklamak mümkün olacaktır. Harlow bebek maymunları doğdukları andan itibaren annelerinden ayırmıştır. Ve bir dizi deney kurulumu gerçekleştirmiştir.

Doğumdan sonra annelerinden ayrılan 8 maymun bir adet kafese yerleştirildiler. Bu kafeste iki adet anne figürünü temsil eden yapay maymun bulunmaktaydı. İlk yapay anne yumuşak havlularla sarılmış sıcaklık veren bir anne

figürüydü diğer yapay maymun ise tellerle kaplı, sıcaklık sağlamayan fakat bebek maymunlar için besin sağlayan bir figürdü.

Deney için bu annelerin yanına bırakılan bebek maymunlar yumuşak havluyla sarılı anneyi seçiyorlar sadece karınları acıktığında besin sağlayan anneye yönelmeye başlıyorlardı. Harlow deneyinin devamında bebek maymunların korku dolu bir ortamda hangi anne figürünün sağlayacaklarını görebilmek adına korkunç sesler çıkaran kötü görünümlü bir makine tasarladı.

Bebek maymunlar bu korku dolu figürle karşılaşınca havlularla sarılmış yapay anne maymuna yöneliyorlardı. Bebek maymunların kaçtığı havluyla sarılmış anne maymun figürü bebek maymunlar için hem besin sağlayan hem de koruyup kollayan bir figürü temsil etmişti. Deney devamında Harlow yalnız olma hali ve bilinmezliğin bebek maymunlarda korku hali yaratacağını öngördüğünden yeni deney sisteminde yabancı cisimlerle dolu bir oda hazırladı. Bebek maymunları ikiye ayırdı. İlk grubun odasında havlularla kaplı anne figürü bulunmaktaydı. Ve bebek maymunlar odaya bırakıldıkları an bu güvenli anneye koşmaktaydılar. Ve sağlanan bu güvenden sonra yabancı cisimli odayı sağlanan bu güvenle rahatça keşfetmekteydiler. İkinci grup maymuna sağlanan oda ise yapay anne bulunmayan yabancı cisimlerle dolu bir odaydı. Odada güvenli figürü olmayan bu maymunlar korku dolu hissetmekte ve bu hisle birlikte hem saldırganlaşmakta hem de etrafi keşfetmemekteydi. Harlow deney sonucunda bebeklerin doğumla birlikte biyolojik olarak teması ihtiyaç duyduklarını ve bağlanmanın annenin sağladığı fiziksel temas sonrası geliştiği. Yapılan bu deney bağlanma kavramına çok farklı katkılar sunmuştur (McLeod, 2009).

2.1.5. Bilişsel Gelişim Yaklaşımı

Piaget'e göre bağlanmanın en temel gereksinimlerinden biri bebeğin gelişim aşamalarından biri olan nesne sürekliliğini kazanımıdır. Bu yaklaşıma göre bebeğin bakım veren kişi ortadan kaybolduğunda da hala o kişinin var olduğunu sürdürüyor olmasına dair oluşan inancı, bebek belirli bir gelişim aşamasına geldiği zaman ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda bebeğin yabancı kaygısı yaşayabiliyor olması için bakım verenini yeterince tanıyıp, içselleştirmesi ve diğer kişilerle kıyas yapabilme becerisini geliştirmiş olması gerekmektedir. Yapılan çalışmalar 8 ay civarı bebeklerin nesne sürekliliği ve bağlanmaya dair yanıtların aynı zamanlarda ortaya çıktığını göstermektedir (Sümer, 2006).

2.1.6. Davranışçı Yaklaşım

Öğrenme teorisine göre bağlanma, bebeğin doğumla gerçekleşen ihtiyacından ötürü değil bu duyguların zamanla öğreniminden meydana gelmektedir. Bağlanma süreci Pavlov'un deneyindeki mekanizmaya benzetilmektedir. Zil sesi karşısında salya salgılamayı öğrenen köpek gibi bebek de bağlanma davranışını öğrenip ona uygun tepkiler geliştirmektedir. Bakım veren, bebeğin fiziksel ihtiyaçlarını karşıladığından ötürü bebek iyi yönde duygular hissetmekte ve bununla birlikte bakım verenine iyi yönde duygular geliştirmeyi öğrenmektedir (Soysal, Bodur, İşeri & Şenol, 2005).

2.2. Yetişkinlerde ve Çocuklarda Bağlanma Stilleri

2.2.1. Bebeklikte ve Çocuklukta Bağlanma

Bağlanma davranışı en belirgin şekilde erken çocukluk döneminde gözlemlenmektedir. Bakım veren kişinin, bebeğin stres durumlarında var olup olmama durumu, fiziksel ihtiyaçları karşılayıp karşılamaması ve bakım verenle kurulan duygusal birlikteliğin kalitesine göre bebeklerde bağlanma şekilleri oluşmaktadır. Bağlanma, erken çocukluk döneminde oluşmasına rağmen insan yaşamında hayat boyu etkisini sürdürmektedir. Bebeklikte oluşumu başlayan bağlanma türü, insan ilişkilerinde nasıl davrandığımız, karar verme sürecimiz gibi nitelikleri belirlemesiyle aslında gelecekte kuracak olduğumuz sosyal ve duygusal ilişkilerin temel altyapısını oluşturmaktadır (Erözkan, 2011).

Yapılan çalışmalar bebeklerin ilk üç ay içerisinde annesinin varlığını, diğer kişilerden daha fazla izlediğini, ağlama davranışı gösterdiğinde diğer insanlara nazaran anneye birlikte çok daha kısa sürede stres seviyesinin azalıp gülümsediğini yani bebeğe bakım veren anneyi, diğer kişilerden ayırmakta başarılı olduğunu göstermiştir. Fakat yapılan son zaman bağlanma çalışmaları sadece bu sinyallerin yetersiz olduğunu göstermektedir (Schaffer & Emerson, 1964).

Bowlby, bağlanma davranışı oluşurken ana özelliklerin şunlar olduğunu vurgulamıştır:

a) Özgü olma durumu: Bağlanma, bebeğin birkaç kişiye özgü geliştirdiği bir davranış türüdür. Ve bu kişilere olan ihtiyaç belirli sıralamalar göstermektedir.

b) Süre: Erken dönemde gelişen bağlanma şekli yaşam boyu etkilerini sürdürmektedir. Genellikle değiştirilemez ve kalıcı izleri olmaktadır. Ergenlik

sürecinde erken dönem gelişen bağlanma türü gücünü yitirip yeni oluşum gösteren bağlanmalarla desteklenebilir fakat bağlanma türü değişiyor gözükse bile en temelde oluşan bağlanma şekli, değişmesi zor ve genel olarak kalıcı etkileri daimi sürdürmektedir.

c) Duyguların etkisi: Bir kişiyle duygusal bağ oluşumu, aşık olma durumu olarak tanımlanmaktadır. Aşık olmak gibi yoğun duyguların ortaya çıkması bağlanma ilişkisinin başlangıcı, devamı, sürmesi sırasında oluşmaktadır. Duygusal partner ile yaşanan ilişkide, kişiye beslenen aşk duygusu ve o kişiyle var olan bu bağı sürdürme isteği bulunmaktadır. Bu kişinin yok oluşuna dair düşünce bebeğin bakım vereniyle olan ilişkisine benzetilmektedir. Bu kişinin yokluğunda aynı annenin, bebeğin yanında olmadığı zaman bebeğin yaşadığı duygular yaşanmaktadır. Kayıp, iki durumda da üzüntü yaratır ve bu üzüntü kişide kızgınlık ve öfke durumları yaratır. Yetişkin ilişkisi kaybında kişinin yaşadığı duygu ve durumlar anne ile kurmuş olduğu duygusal bağları göstermektedir.

d) Ontogenez: Bağlanma, bebeklerin genelde ilk dokuz ayda bir bağlanma figürü seçmesiyle gerçekleşir. Bebek bir kimseyle ne kadar fazla zaman geçirirse ve sosyal, duygusal, fiziksel ilişkide olursa o kişiyle bağlanma gerçekleştirme ihtimali artmaktadır. Bu kişi genellikle anne olmaktadır. Bağlanma, doğumdan itibaren üç yıl içinde ilişki örüntüsünü sürdürmektedir. Ve kaliteli bir bağlanma gerçekleşmişse bu davranış zaman içinde daha az aktif olmaya başlamaktadır.

e) Öğrenme davranışı : Yabancı kişileri, tanıdık kişilerden ayırt edebilme becerisi bağlanmanın temelini oluşturmaktadır. Davranışçı ödül ve ceza yönteminin bağlanma davranışında minimum etkisi bulunmaktadır. Çünkü bakım veren kişiden bebeğe sürekli ceza da geliyor olsa bağlanma ilişkisi gelişimini sürdürmeye devam etmektedir.

f) Organizasyon: Başlangıçta bağlanma basit ifadelerle gerçekleşirken bebeğin doğumundan itibaren bir senenin sonunda benlik ve çevre etkisiyle daha komplike bir durum almaya başlar. Ve bebek zihninde bazı temsiller geliştirmeye başlar. Ve yaşanan her durumda bu temsiller aktif halde olmaktadır. Bu komplike zihinsel temsiller istenmeyen durumlarda (stres anları, açlık) etkinleşirken bazı durumlarda (bakım verenin mimikleri, görünüşü, fiziksel teması) sonlanmaktadır.

g) Biyolojik durum: Bağlanma, her tür memeli canlıda görölen bir ilişki biçimidir. Her tür arasında belirgin farklılıklar gösterse de temelde bebeğin yaşamını sürdürebilmek için bir bakım verene ihtiyaç duyuyor olması durumu her memelide ortak bir bağlanma ihtiyacının işlevselliğini göstermektedir (Bowlby, 1977).

Orta çocukluk döneminde bağlanma davranışı hala çocukluktakine benzer şekilde devamlılığını sürdürmektedir. Ancak bebeklik dönemi bağlanmasından farklı olarak artık bu bağlanma çocuğun da alanının olduğu bağımsızlık da içeren bir bağlanma türüne dönüşmektedir. Çocuklar bu dönemde bağlanma figürlerinden daha çok kendi yaşıt gruplarıyla vakit geçirmek ister ve hayata dair oluşmaya başlayan amaçlarına yönelirler. Bebeklikten çocukluğa geçiş ile birlikte bilişsel kapasitede değişim gözleendiğinden ötürü bağlanma ilişkisinde de birtakım farklılıklar oluşturmaktadır. Bilişsel düzeyi gelişen çocuk, benmerkezci davranıştan çıkıp ebeveyninin duygu, düşünce ve davranışını daha iyi çözümlemeye başlar ve buna uygun ebeveyne tepkiler gösterir. Orta çocukluk döneminde bağlanmanın kendi yaşıt gruplarla olan ilişkiye dönmesi beklenmektedir. Erken çocukluk döneminde ebeveyne bağlanma stili orta çocukluk döneminde kurulan arkadaş ilişkilerinin niteliğini etkilemektedir. Yapılan çalışmalar, güvenli bağlanma göstermiş bir çocuğun okulla ilgili değişikliklerde ve insan ilişkilerini yönetebilmede süreçte çok daha iyi olduğu göstermektedir (Sümer & Şendağ, 2009).

2.2.2. Ergenlikte Bağlanma

Ergenlik döneminde bağlanma, ebeveyne duyulan fiziksel ihtiyaçtan öte ihtiyaç duyduğunda duygularını yansıtır karşılık alabildiği bir birey ihtiyacına doğru dönüşmektedir. Bu dönemdeki, ergenin birçok konuda yetkinliğinin artmasıyla birlikte yetişkinlik dönemine yaklaşmanın verdiği artan sorumlulukları ile cinsel gelişim döneminin bağlanma davranışına yön vermekte olduğu bir dönemdir (Zimmermann & Becker-Stoll, 2002).

Ergenlik, kişinin fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan büyük değişimler geçirdiği bir dönemdir. Bu dönemin sağlıklı geçip geçmeyecek olması ve ergenin yaşıt gruplarıyla kuracak olduğu ilişki niteliği erken dönemlerde ebeveynle kurulmuş bağlanma şekillerine dayanmaktadır (Karakuş, 2012).

Ergen birey her ne kadar bireysel alanıyla ilgili verdiği kararlarda daha özgür olmaya başladıysa da hala ebeveynlerle süren bağlanma ilişkisi devam etmektedir. Bu

bağlanma, ergenin karakter örüntüsünü oluşturup güçlendirmede izlerini sürdürmeye devam edecektir. Ergenlik dönemi yetişkin yaşamında karşılaşılabilecek durumlara uygun tepki verme ve insan ilişkilerinin zeminin de sağlandığı bir dönemdir. Ergen tarafından deneyimlenecek olan bu durumlar ileride kuracak olduğu aile yaşantısındaki bireylere karşı gösterdiği tutuma da etki edecektir.

Ergenle gerçekleştirilmiş güvenli bağlanma, aile üyelerinin birbirlerine saygı duyduğu çatışma olmayan bir ortam ile meydana gelmektedir. Güvensiz bağlanma gerçekleştirmiş bir ergen, otorite figürünü tehdit olarak gördüğünden ötürü sürekli otorite çatışmaları meydana gelecek, ergen ebeveyn modelleri tarafından sürekli engellenecek olduğundan ötürü bu durum ergenin kendini ortaya koyma isteğiyle sürekli çatışma halinde olacaktır. Ergenlik dönemi bağlanma davranışının tamamıyla kaybolduğu bir geçiş dönemi olarak görünse de aslında bağlanma örüntüsünün ebeveyn modellerinden, akran modellerine aktarıldığı bir dönemdir (Çam & Aydoğdu, 2015).

2.2.3. Yetişkinlikte Bağlanma

Bowlby, yetişkin bağlanmasını ilişki oluşumu, ilişkiyi sürdürmek, bir bireye aşık olmak, bir bireyi kaybetmek, ve bir birey için üzülme olarak tanımlamaktadır. Yetişkinlikte, başka bir bireyle kurulan bu ilişki güven veren bir kaynak olmaktan ziyade mutluluk kaynağı olarak deneyimlenmektedir.

Hazan ve Shaver' a göre yetişkin duygusal ilişkilerinde eğer duygusal partner ihtiyaç anlarında varlığını partnere hissettirebiliyorsa kişi kaygı hissetmiyor ve bununla birlikte aynı anne-bebek bağlanmasında olduğu gibi var olan bu güven ilişkisi, çevreyi keşif için güvenli alan yaratmaktadır.

Hazan ve Shaver aynı zamanda duygusal ilişkilerdeki bağlanmayla ilgili birtakım çalışmalar yapmıştır. Ve yetişkinlik için güvenli, kaygılı-kararsız ve kaygılı-kaçınan şeklinde 3 çeşit bağlanma örüntüsünün olduğunu ortaya koymuşlardır (Fraley & Shaver, 2000).

Bartholomew, kendimizi algılama şeklimiz ve çevrenin bizi algılayış şeklinin bağlanma şeklimizi belirlediğini ve yetişkin hayatındaki etkilerini çalışmalarıyla bize göstermektedir. Bartholomew ve arkadaşları yetişkin bağlanmasını güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanma olarak 4 ayrı başlık altında tanımlamışlardır (Sümer & Güngör, 1999).

Özetle, anne-bebek arasında yaşamın ilk dönemlerinde kurulan bağlanma şeklinin türü ve niteliği bebeğin yetişkin hayatında kurmuş olduğu ilişki türlerinde kendini var etmeye devam edecektir (Ainstworth, 1989).

2.3. Yetişkinlikte Bağlanma Stilleri

2.3.1 Güvenli Bağlanma Stili

Psikolojik, fizyolojik, sosyolojik açıdan bakıldığında çocuk için en istendik bağlanma şekli güvenli bağlanma stili olmaktadır. Güvenli bağlanma gerçekleşmesi için bebeğin bakım veren tarafından fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarının giderilmesi gerekmektedir. Bu bebekteki gerilimi alarak onu kaygı durumundan uzaklaştırmakta ve kişilik gelişiminde buna uygun etkiler bırakmaktadır. Eğer bebeğin ihtiyaçları yeterince karşılanmamışsa ve göz ardı edildiği bir çevrede büyümüşse sağlıklı bir kişilik örüntüsü geliştiremeyecek ve bu patolojik durumlara daha yatkın olma olasılığını arttıracaktır (Güvendeğer, N & Çiftçi, 2016).

Güvenli bağlanma stili gösteren bebekler annenin yok oluşu ile ortaya çıkan gerilim durumundan hemen sonra anneye fiziksel temasta olmak ihtiyacında bulunurlar. Anne yokluğuyla bırakıldıkları süreç içinde yaşadığı olumsuz duyguları, annenin tekrar var olmasıyla birlikte açığa çıkarırlar. Anneden farklı bir kişi, bebeğin anne yokluğunda yaşadığı olumsuz duyguları, olumluya çevirmekte yeterli olmayacaktır. Anneleri tekrar var olduğunda yaşadıkları özlem duygusuyla birlikte sıcak bir yakınlığa ihtiyaç duyarlar. Ve annelerinin yakınından uzaklaşmayı reddederler.

Literatüre bakıldığında bakım veren kimselerin bebek ile güvenli bir bağ oluşturma becerisi duyarlılık olarak tanımlanır. Mary Ainsworth duyarlı bir anneyi tanımlarken şu maddeleri sıralamıştır :

- Bebegin vermiş olduğu sözlü olmayan mesajları algılayabilmesi
- Sözlü olmayan bu mesajların hangi ihtiyaç doğrultusunda verilmiş olduğunu anlıyor oluşu
- Verilen bu sözlü olmayan mesajlar doğrultusunda uygun bir harekete geç hali
- Bebek olumsuz duygular yaşadığında onu yatıştırarak yanıtları uygun sürede vermiş olma hali

Özetle, anne eğer bebeğin fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarını görmezden gelir ise güvenli bağlanma gerçekleşmeyecek olup aynı zamanda bebekte ruhsal hasarlar bırakmaktadır (Ruppert, 2011).

Sonuç olarak, güvenli bağlanma sağlanmış ise bebek bakım vereninin sağladığı güvenli alanla etrafı rahatça keşfeder ve bunun yanı sıra ortama yabancı biri dahil olduğunda o kişiyle de ilişkisini olumlu yönde sürdürebilir. Ve bakım veren alanda olmadığı zaman diliminde bile sağlanmış olan psikolojik güvenli alan ile birlikte bebek keşif yapmaya devam etmektedir (Ainstworth, Blehar, Waters & Wall, 1978).

Bu bağlanma stiline sahip yetişkinler, sosyal ilişkilerinde özsayıları yüksek kimselerdir ve kendilerine yönelik algıları değerli oldukları ve sevmeye layık olduklarıdır (Çalışır, 2009).

2.3.2. Kayıtsız Bağlanma Stili

Bu bağlanma stilinde, kişinin kendisiyle ilgili bakış açısı olumlu bir çerçevedeyken dış çevreye karşı olumsuz olmaktadır. Bunun bilincinde olan kişi, diğer kişilerle sosyal ilişki ortamlarında kendi benliğini korumak adına bir alan yaratır. Çünkü bu kimseler sosyal ilişkide kendisinin yaşayabileceği her tür duygudan kaçınmakta ve kendi benliğine saldırı olarak görmektedir. Bundan dolayı sosyal çevrede yakın ilişkilerin onlara mantıklı gelmediğini ve kendi kendine var olmanın önemi onlar için büyük olacaktır (Soygüt, 2004).

Kayıtsız bağlanan kimseler, kişisel özgürlük kavramına çok önem verirler ve bu durum başkalarına duyulan ihtiyaç gereksinimini tamamen reddetmelerine yol açar (Bartholomew, 1990).

Kayıtsız bağlanma stilinde olan yetişkinlerin güçlü bir kendilik algıları vardır. Bu algı dışarıdan gelebilecek her türlü zorluğa ve bunun sonucunda yaşanabilecek olumsuz duygulara bir duvar görevi görmektedir. Bu kişiler dış çevreyi çok olumsuz olarak algılamakta ve benliklerine tehdit unsuru olarak görmektedir. Ve bundan dolayı dış çevreyle olan ilişkisini çok mesafeli türden kurmaktadır. Ve bu kişiler için bağımsız olma ve kendine yetebiliyor olma hali yüksek önem taşımaktadır (Soygüt, 2004).

2.3.3. Saplantılı Bağlanma Stili

Saplantılı bağlanma şekline sahip olan yetişkinler başkaları algısı iyi yönde seyir ederken kendileriyle ilgili algıları olumsuz yönde seyir etmektedir. Kendileri yönündeki yorumları sevilemez bir kişi oldukları ve bunun sonucunda değersiz bir kimse oldukları yönündedir. Bundan ötürüdür ki yaşadıkları duygusal ve sosyal ilişkilerde sürekli benliklerinin onaylanması yönünde yoğun bir çabaları vardır. Bu çaba bazen hayattaki en önemli gereksinimleri haline gelmekte olup diğer kişiyle normalden çok daha fazla yakın olma gereksinimi doğurur ve genelde karşı tarafın bu kişiden korkup geri çekilmesine sebep olur (Çalışır, 2004).

2.3.4. Korkulu Kaçınmacı Bağlanma

Bu bağlanma stiline sahip yetişkinler kendilerini olumsuz şekilde algılayarak başkalarına yönelik olan algıları da olumsuz yönde seyir etmektedir. Başkaları onlar için korkutucu ve güvenilmez olmaktadır. Bu düşünce sistemi bu kişinin her türlü ilişkiden kaçınmasına neden olmaktadır. Çünkü kişi bu şekilde benlik saygısını koruduğunu düşünmektedir. Genel olarak bu kişiler özgüven eksikliği durumu yaşamaktadırlar (Bartholomew & Shaver, 1998).

2.4. Bağlanma ve Nörobiyoloji

Bowlby, bebeğin doğumdan itibaren ruh sağlığının pozitif yönde ilerlemesi için anneyle uyumluluk becerisinin ve annenin ruhsal olarak bebeğe sunduğu baş etme kapasitesinin etkili olduğunu savunmuştur. Bowlby, bu durumların nörobiyolojik bebek gelişimi olduğunu savunmuştur.

Bebek ilk 3 yılda beyin gelişimini büyük oranda tamamlarken bazı biyolojik hormonlar da üretmektedir. Genetik kodlar içeren bu hormonlar dış çevrenin sosyal davranımlarına göre şekillenmektedir. Bu durum bize beynin biyolojik ve sosyal yapısını kanıtlamaktadır.

Beyin gelişiminin yüksek bir kısmı doğumdan sonra şekillenmektedir. Eğer ebeveyn, bebeğe doğumundan itibaren iyi bir çevre sunumu gerçekleştirirse bebek çok daha iyi bir hayat sürecektir (Türköz, 2007).

Bağlanmayla ilgili yapılan beyin görüntüleme çalışmalarında anne ve bebek arasında kurulan bağlanma ilişkisinin beyindeki ödül sistemlerini harekete geçirdiği görülmüştür. Yapılan araştırmada ulaşılan diğer sonuç ise bağlanma ilişkisinin beyin olumsuz duygularla çalışan bölgelerinde de pozitif yansımalar sağladığıdır.

Yapılan diğer çalışmada, annelere çocuklarının fotoğrafları gösterilmiş ve beyin görüntüleme sonuçlarında beyin olumlu duygularla ilişkili korteksinde pozitif yansımalar olduğu görülmüştür. Daha sonra kendi çocuklarının videoları ve başka çocukların videoları annelere izletilmiş ve kendi çocuklarının videolarını izleyen annelerin beyin işlevlerinde artış görülmüştür. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki bebeğin iyi hissetme halinde oluşu annenin biyolojik sisteminde iyileştirici etkiler sağlamakta ve bağlanma ile ilgili olan beyin bölgelerine de pozitif yansıması bulunmaktadır (Ertuğrul, 2010).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI

3.1. Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Sınıflandırılması

3.1.1. Demokratik Tutum

Demokratik tutuma sahip ebeveynlerin çocukları üzerindeki bakış açısı ayrı bir birey oldukları yönündedir. Bu tür ebeveynler aile sistemiyle ve çocuklarını etkileyebilecek herhangi bir olayla ilgili çocuklarının görüşlerine önem vermektedir. Böyle bir ortamda yetişen çocuk kendini ifade etme, kendini ortaya koymada başarılı, problem çözme kapasitesi gelişmiş ve paylaşım becerisi yüksek bir birey olması beklenmektedir (Aydoğdu & Dilekmen, 2016).

Demokratik ebeveynlerin, çocukları üzerinde denetlemeci rolü olurken aynı zamanda da sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını da gözeten ve karşılayan rolleri olmaktadır. Çocuğun, herhangi bir konuda yanlış davranması sonucu ebeveyn yol gösteren sıfatını üstlenmekte eşzamanlı olarak da kontrolü sağlayan ebeveyn kimliğini sürdürmektedir (Saylık, Yalçın, 2018).

Bu tarz ebeveyn-çocuk ilişkisinde karşılıklı iletişim en önem verilen etkileşim türüdür. Çocuk ebeveyni tarafından anlaşıldıkça özsaygısında büyük gelişimler meydana gelir. Çocuğun davranışları aynı zamanda ebeveynler tarafından uzaktan bir gözetim halindedir. Ve ebeveynin koyduğu sınırlara da uyum beklenmektedir. Çeşitli araştırmalar, bu ortamda yetişen çocukların koyulan sınırlara içsel bir motivasyonla daha çok uyum sağladığını ve psikolojik olarak çok daha iyi koşullarda olduklarını göstermektedir (Sümer, Aktürk, G.E. & Helvacı, 2010).

Demokratik tutum sergilendiğinde :

- Ebeveynler, çocuğu herhangi bir koşul ve şart sunmadan kabul etmektedirler.
- Ebeveynler, çocuklarına dair hissettikleri olumlu duyguları çocuğa yansıtmaktan çekinmezler.
- Çocuğun herhangi bir olayla ilgili karar almasına yardımcı olurlar fakat kendisiyle ilgili son karar çocuğa aittir.

Sonuç olarak bu tarz tutumla yetişen çocukların psikolojik, duygusal ve sosyal gelişiminin çok daha sağlıklı, kendi hayatıyla ilgili karar mekanizması gelişmiş, kendini ortaya koymaktan çekinmeyen, sorumluluk sahibi bir birey olması kaçınılmazdır (Aydoğdu & Dilekmen, 2016).

3.1.2. Otoriter Tutum

Otoriter tutum benimsemiş ailelerde, çocuklara fiziksel ve sözlü ceza vermenin normal görülmesinin yanı sıra sınırlar kesin çizgilerle belirlenmiştir ve çocuğun oluşturduğu benlik üzerinde ebeveynlerin eleştirileri yoğun bir şekilde olmaktadır. Konulan bu keskin sınırlara çocuk içsel bir motivasyon sağlayamadığından ötürü davranış ebeveyn olmadığında sürmemektedir. Bu tarz tutumla yetişen çocuklar, koyulan katı sınırlar sebebiyle kendileriyle ilgili benlik algısı ve kendine güven konusunda sıkıntılar yaşarken aynı zamanda ebeveynleri tarafından değer görmediklerine dair inanç geliştireceklerdir. Bu durum ise sosyal arkadaş çevresinde ve çeşitli bağlamlarda olumsuz birtakım davranış geliştirmelerine sebep olacaktır (Derman & Başal, 2013).

Otoriter tutuma sahip ebeveynler :

- Çocukları belirli katı sınırlarla yetiştirirler.
- Çocuktan yaşından çok daha büyük davranışlar göstermesi beklenir.
- Kuralları, sorumlulukları ebeveynler belirler.
- Çocuğu anlama ve dinleme hali olmamaktadır.
- Disiplin katı bir tutum aracılığıyla sağlanmaktadır.
- Çocuk, yanlış bir davranışta bulunamaz.
- Çocuk, koyulan sınır ve kuralları sorgulama hakkına sahip değildir.
- Çocuk sürekli anne ve babasının gözlemi altındadır. Ve anne ve babanın sınırlarına uymayan ufak bir davranış cezalandırılır. Çünkü bu sistemde cezanın istenilen davranışı kazandırdığı yönünde bir inanç sürmektedir.
- Anne ve baba koyduğu her kuralda sorgulanamaz bir haklılıktadır (Çakmak & Kaplan, 2015).

Kısaca böyle bir ortamda yetişen çocuk koyulan sınır ve kuralları sorgulamadan itaat etmek durumundadır. Çocuk ebeveyninden yeterli derece ilgi ve alaka hissedemez. Baskı dolu bir ortamda yetişen çocuk özgür bir kişilik geliştiremeyeceğinden ötürü bu durum sosyal ilişkilerinde duygusal olarak daha hassas ve çekingen olmasına neden olacaktır (Yegan, 2012).

3.1.3. Koruyucu Tutum

Koruyucu tutumla çocuk yetiştirilen ailelerde, çocukların kendi adlarına karar vermesi kısıtlanmıştır bundan dolayı aile içinde kendinin ortaya koyamayan ve fikirlerini sunamayan çocuk yetersizlik duygusu hissetmektedir. Bu durum çocukta yaşadığı her tür ilişkide sürekli onaylanma ihtiyacında olmasına yol açacaktır (Erdoğan & Uçukoğlu, 2011).

Koruyucu tutuma sahip ebeveynler :

- Çocukla standartın üstünde meşgul olurlar.
- Çocuk eşsiz ve çok fazla korunması gereken bir birey olarak görülür.
- Çocuğun istek duyduğu her şey çok süre geçmeden hemen uygulanır.
- Çocuk, çok korumalı bir ortamda büyür. Ebeveynler, çocuğun hasta olması, üzülmesi ve olumsuz herhangi bir şey yaşamasından aşırı kaçındıkları için her türlü ortamda çok korumalı bir şekilde davranırlar.
- Çocuğun gerçekleştirilmesi gereken herhangi bir sorumluluğu yoktur çünkü bunu çocuk yerine anne veya baba gerçekleştirir.
- Çocuğun yaşının gerektiği döneme göre davranılmasına izin verilmez. Kendi kıyafetlerini seçebilecek bilinçte dahi olsa bunu yapmasına fırsat verilmez ve bu ihtiyacı ebeveyn karşılar.
- Bu tür aileler çocuklarını kendinden bir parça olarak gördükleri için çocuklarının büyüdüklerine dair bir inanç geliştiremezler (Çakmak & Kaplan, 2015).

Özetle, bu tür tutumla çocuk yetiştiren ebeveynler, çocuklarının yapabileceği pek çok işi kendi sorumluluklarıymış gibi görerek çocuğun adına halletmektedir. Bu

tür tutum ise çocuğun kendine inşa edecek olduğu özgüvene ket vurmaktadır. Çünkü özgüven gelişimi için gerekli olan yaşayarak deneyim kazanma durumuna ebeveyn tarafından çocuğa zarar gelir korkusuyla izin verilmemektedir (Coşkun & Baş, 2015).

3.1.4. İzin Verici Tutum

Bu ebeveyn stili ile büyüyen bir çocuk ailesi tarafından herhangi bir kısıtlama koyulmadığından ötürü daha özgür bir şekilde davranabilmektedir. Bu tutumun olumsuz yanı ise çocuk anne ve babanın sergilediği bu davranışı ilgisizlik olarak da görebilmektedir. Bu çocuklar girdikleri her türlü sosyal ortamda bu tür rahat bir çevre sağlanamayacağından ötürü kendilerini huzursuz hissedebilmektedir.

İzin verici anne ve baba tutumunda:

-Anne ve baba çocuk üzerinde herhangi bir psikolojik ve sosyal baskı kurmazlar ailenin çocuk üzerinde denetim söz konusu değildir.

-Çocuk kendi davranışlarından mesuldür, kendisine ve çevresine zarar verme ihtimali olduğu zaman bile aile müdahale etmez.

-Anne ve baba, çocuklarından kurallara uymasını beklemezler. Çocuk sınırı olmayan bir özgürlük kapasitesine sahiptir.

-Bu tür ebeveyn tutumunda ailenin düşüncesi genel olarak kendi yaşayamadıkları yaşamı çocuklarına sunabilmektir.

-Aile için çocuğun her dileğini çocuğa sağlamak onu eğitebilmekten çok daha kolay yol olarak düşünülmektedir (Çakmak & Kaplan, 2015).

3.2. Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Kaynakları

3.2.1. Ebeveynin Bireysel Özellikleri ve Kaynakları

Anne ve babanın, çocuk yetiştirme tutumlarında gösterdikleri davranışlar çocukta birtakım davranış örüntüleri kurmaktadır. Bunun yanı sıra herhangi bir olaya anne ve babanın gösterdiği davranış ve inanç sistemini çocuk gözlemleyerek örnek alır. Bundan dolayı anne ve baba çocuk üzerinde çok yönlü etki göstermektedir (Eripek, 1989).

Anne ve babanın erken dönemde yaşantıladığı olumlu ve olumsuz olay ve durumlar ilerideki ebeveyn rollerde etki göstermektedir (Özgen, 2017).

Ebeveyn ve bebek arasında kurulan ilk ilişki bağlanmadır. Ainsworth, iyi ebeveynliğin güvenli bağlanmadan geçtiğini öne sürmüştür. Erken dönemde ebeveynin oluşturmuş olduğu bağlanma şekli, hem ebeveyn tutumunu hem de çocuğunun bağlanma şeklini etkilemektedir (Ainsworth, 1989).

3.2.2. Kültürel Faktörler

Her kültürün çocuk yetiştirme tutumlarında farklılıklar göstermektedir. Asya kültüründe anne ve çocuğun kurmuş olduğu ilişki anne ve babanın kurduğu ilişkiden daha büyük önem taşımaktadır. Bu kültürde çocuğu kontrol etme davranışı ebeveynin çocuğa iyi bakıyor olduğunun göstergesi sayılmaktadır.

Çin'i kültürel bağlamda inceliyor olursak anne ve babaya gösterilen bağlılık, iyilik ve adalet duygularını barındırıyor olmak önemli değerler olarak görülür. Bu toplumda anneye düşen en önemli görev çocuğu ahlaki ve sosyal açıdan iyi yetiştiriyor olmak, babaya düşen görev ise toplum kurallarını uygun davranmasını sağlamaktır.

Hint kültüründe doğuştan getirilen özellikler olduğuna inanılmaktadır. Çocuk bazı becerilerle doğmaktadır. Yaş ve cinsiyet anne ve babanın çocuk yetiştirme tutumunda belirleyici olmaktadır.

Rus aileler, otoriter tutumu benimsemektedirler. Ve bu ebeveynler kendi çocuklarında hangi tutumla yetiştirildilerse o tutumla çocuklarını yetiştirmeye devam etmektedir. Mısırlı aileler, çocuğun yetişmesini tamamen annenin sorumluluğuna bırakmaktadır. Çocuktaki herhangi bir olumsuzluğun sebebi anne olarak görülmektedir. Amerikalı anneler, çocuklarının kendilerini ortaya koymalarının çok önemli olduğunu düşündüğünden ötürü erken dönemde çocuklarına bağımsız bir birey yolunda yetiştirmektedir.

Sonuç olarak, farklı bölgelerde ve kültürde doğan çocuk, doğduğu kültür ile şekillenmeye başlar. Çocuk ailesinin farklı yollarla geliştirmiş olduğu inanç ve değer sistemi, gelenek-görenekleriyle şekillenmeye devam eder (Şanlı & Öztürk, 2015).

3.2.3. Bağlamsal Stres ve Destek Faktörleri

Annenin, bebeği doğduğu andan itibaren psikolojik ve sosyal destek alımı çok önemlidir. Doğum itibariyle bu konuda yardım alan annelerin bebeklerini büyütürken çok daha olumlu bir çerçeve izledikleri görülmüştür (Mermer, Bilge, Yücel & Çeber, 2010).

Bağlamsal stresin kavramının sebeplerinden bir diğeri ailelerin sosyoekonomik düzeyleridir. Düşük gelir bir aileye birçok konuda dezavantaj durumu sağlamak ve bu durum en çok gerekli bakımı alamayan çocuklara etki etmektedir (Yolcuoğlu, 2010).

Yapılan birçok araştırma çocuklarına olumsuz koşullarda bakım veren annelerin, çocuklarına göstermiş oldukları ilgi ve sevginin de azaldığını ve bu durumun çocuğun duygusal dünyası için gelecekte hasarlar bırakacak olduğunu göstermektedir (Ertuğrul, 2010).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma 2-6 yaş arası çocuğu bulunan annelerin, bağlanma stilleri ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Araştırma, ‘ilişkisel tarama modeli’ ne uygun olarak hazırlanmıştır.

4.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma nicel ölçümlerle gerçekleştirilen betimleyici bir çalışmadır. Katılımcılar İstanbul ve Yalova’da çeşitli özel anaokulu ve kreşlerde kayıtlı olan 2-6 yaş çocukların anneleri arasından kurumların duyurularıyla, gönüllülük ilkesine göre 156 kişi seçilmiştir. Kreş seçimleri herhangi bir kriter gözetilmeden gelişigüzel olarak seçilmiştir. Katılım gösteren her anneye iki farklı ölçek ve sosyo-demografik bilgi formu uygulanmıştır.

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında, seçkisiz örneklem oluşturularak ve katılımcıların araştırmaya katılımlarının onaylanması ile anket çalışması yürütülmüştür. Araştırmacı tarafından belirlenen ve katılımcılara uygulanan veri ölçüm araçları aşağıdaki gibidir:

4.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Çalışması yapılan sosyo-demografik değişkenler; annenin yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, ailenin gelir durumu, evde kaç kişinin bulunduğu, annenin fiziksel ve ruhsal olarak sağlık durumu, ilaç kullanımı, annenin kim tarafından yetiştirildiği ve anneye bakım veren kişinin ruhsal durumu, annenin sahip olduğu çocuk sayısı, araştırmaya konu olan çocuğun yaşı, çocuğun planlanan bir çocuk olup olmadığı ve çocuğu yetiştirirken destek olan bir yakının var olup olmadığıdır. Araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

4.3.2. Ebeveyn Tutum Ölçeği

Bu çalışmanın amacı, anne ve babaların, 2-6 yaş arasındaki çocuklarını yetiştirirken gösterdikleri ebeveynlik tutumlarının belirlenmesini sağlayacak bir ölçek geliştirmektir. Bu amaçla, “demokratik”, “otoriter”, “aşırı koruyucu” ve “izin verici” olmak üzere dört boyuttan oluşan 62 maddelik bir ölçek oluşturulmuştur.

4.3.3. İlişki Ölçekleri Anketi

Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği" toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Demokratik, koruyucu, otoriter ve aşırı hoşgörülü tutumları ölçmektedir. Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği dördümlü likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin puanlanması bir ile dört arasındadır. Her madde, "her zaman" dört, "sık sık" üç, "bazen" iki ve "hiçbir zaman" bir puanla değerlendirilmektedir. Demokratik, otoriter, koruyucu ve aşırı hoşgörülü tutum olmak üzere dört alt boyuttan oluşan ölçme aracının her alt boyutundan alınacak puanın yüksekliği o boyutun içerdiği özelliklerin de yüksek olduğunu göstermektedir.

4.4. Verilerin Analizi

Çalışmada istatistiksel programlardan olan SPSS v26.0 kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan testler: Normallik testi (Kolomogorov Smirnov), Tanımlayıcı istatistikler (frekans analizi, betimsel istatistikler), Bağımsız grup karşılaştırması (Bağımsız örneklem t testi, One-Way ANOVA), Pearson Korelasyon analizi, Güvenilirlik analizi (Cronbach's alpha)

Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, minimum, maksimum gibi tanımlayıcı istatistiklerden faydalanılmıştır. Verilerin analizinde normallik dağılım testlerinden Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmış olup analiz sonucunda normallik varsayımları sağlandığından parametrik testlerden faydalanılmıştır. Bağımsız 2 grubun ortalamaları karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi, 2'den fazla bağımsız grubun karşılaştırılmasında One-way ANOVA testi sonucu kullanılmıştır. ANOVA testi için varyans homojenliği için Levene testi ve grup farklılıkları için ise varyans homojenliği sağlanıyorsa ($p \geq 0.05$) Tukey HSD, varyans homojenliği sağlanmıyorsa ($p < 0.05$) Tamhane çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Ölçeklerin ilişki analizinde Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeklerin güvenilirlik analizinde Cronbach's alpha katsayısı kullanılmıştır. Tüm test sonuçları 0.05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

Bu kısım, Sosyodemografik Bilgi Formu ile toplanan verilerin analizi bulgularını içermektedir.

Tablo 1 Kadınların Sosyo-Demografik Dağılımı

		n	%
Yaşanılan yer	İstanbul	78	50,0
	Yalova	78	50,0
Yaş	18-23 arası	1	0,6
	24-29 arası	30	19,2
	30-34 arası	72	46,2
	35-39 arası	43	27,6
	40 ve üzeri	10	6,4
Çalışma durumu	Çalışıyor	82	52,6
	Çalışmıyor	74	47,4
Meslek	Özel Sektör	78	50,0
	Kamu Sektörü	45	28,8
	Ev Hanımı / Emekli	33	21,2
Eğitim durumu	İlkokul mezunu	3	1,9
	Ortaokul mezunu	5	3,2
	Lise mezunu	22	14,1

	Yüksekokul mezunu	31	19,9
	Lisans mezunu	81	51,9
	Lisansüstü ve üzeri	14	9,0
Medeni durum	Evli	150	96,2
	Bekar	6	3,8
Ekonomik durum	Hiç Yeterli Değil	1	0,6
	Yeterli Değil	7	4,5
	Kısmen Yeterli	40	25,6
	Yeterli	96	61,5
	Oldukça Yeterli	12	7,7
Toplam		156	100,0

Araştırmada kadınların %50'sinin İstanbul'da, %50'sinin Yalova'da yaşadığı; %19,2'sinin 24-29 yaş arasında, %46,2'sinin 30-34 yaş arasında, %27,6'sının 35-39 yaş arasında ve %6,4'ünün 40 yaş ve üzerinde olduğu; %52,6'sının çalıştığı; %50'sinin özel sektörde çalıştığı, %28,8'inin kamu sektöründe çalıştığı ve %21,2'sinin ise ev hanımı olduğu; kadınların %51,9'unun lisans mezunu, %96,2'sinin evli olduğu, %61,5'inin yeterli ekonomik durumu olduğu görülmektedir.

Tablo 2 Kadınların Genel Özelliklerinin Dağılımı

		n	%
Evlenme yaşı	18-23 arası	34	21,8
	24-29 arası	106	67,9
	30-34 arası	10	6,4

	35-39 arası	5	3,2
	40 ve üzeri	1	0,6
Çocuk sayısı	1	106	67,9
	2 ve üzeri	50	32,1
Emzirme süresi	1-4 ay	26	16,7
	5-8 ay	14	9,0
	9-12 ay	14	9,0
	13-16 ay	9	5,8
	17-20 ay	24	15,4
	21 ay ve üzeri	69	44,2
	Yok	10	6,4
Kardeş sayısı	1	61	39,1
	2	43	27,6
	3	21	13,5
	4 ve üzeri	21	13,5
Kaçınıcı çocuk	1.	81	51,9
	2.	39	25,0
	3. ve üzeri	36	23,1
Toplam		156	100,0

Araştırmada kadınların %67,9'unun evlenme yaşı 24-29 yaş arasında olduğu, %67,9'unun 1 çocuğu olduğu; %44,2'sinin 21 ay ve üzerinde emzirdiği; %39,1'inin 1 kardeşi, %27,6'sının 2 kardeşi olduğu; %51,9'unun 1 çocuk olduğu görülmektedir.

Tablo 3 Kadınların Genel Özelliklerinin Dağılımı (Devamı)

			n	%
			41	26,3
			37	23,7
Anne emzirme süresi	1-4 ay		32	20,5
	5-8 ay		25	16,0
	9-12 ay		21	13,5
	13-16 ay			
			32	20,5
Çocukken Anne çalışma durumu	Evet		124	79,5
	Hayır			
			25	80,6
Anne Meslek	Özel Sektör		3	9,7
	Kamu Sektörü		3	9,7
	Ev Hanımı / Emekli			
			11	45,8
Bakımla ilgilenen	Anneanne/Babanne		6	25,0
	Bakıcı		7	29,2
	Diğer			
			90	57,7
Anne eğitim durumu	İlkokul mezunu		51	32,7
	Lise mezunu		4	2,6
	Yüksekokul mezunu		10	6,4
	Lisans mezunu		1	0,6
	Lisansüstü ve üzeri			
			126	80,8
Baba Meslek	Özel Sektör		15	9,6
	Kamu Sektörü			

	Ev Hanımı / Emekli	15	9,6
Babanızın Eğitim Durumu	İlkokul mezunu	58	37,2
	Ortaokul mezunu	33	21,2
	Lise mezunu	42	26,9
	Yüksekokul mezunu	7	4,5
	Lisans mezunu	15	9,6
	Lisansüstü ve üzeri	1	0,6
Çocuğu yetiştirirken sosyal yardım alma	Evet	60	38,5
	Hayır	96	61,5
Çocuğunuzu Yetiştirirken alınan destek	Aile-Akraba desteği	71	74,0
	Bakıcı Yardımı	11	11,5
	Psikolojik Danışmanlık	14	14,6
Toplam		96	100,0
Toplam		156	100,0

Araştırmada kadınların %26,3'ünün annelerinin emzirme süresinin 1-4 ay olduğu, %23,7'sinin 5-8 ay olduğu, %20,5'inin 9-12 ay olduğu, %16'sının 13-16 ay olduğu ve %13,5'inin 17-20 ay arasında olduğu; kadınların %20,5'inin çocukken annelerinin çalıştığını; annelerin %80,6'sının özel sektörde çalıştığı görülmektedir.

Kadınların %45,8'i bakımlarıyla anneanne/babaannenin ilgilendiklerini, %25'i bakıcının ilgilendiklerini, %29,2'si ise diğer kişilerin ilgilendiklerini belirtmişlerdir.

Kadınların annelerinin %57,7'sinin ilkokul, %32,7'sinin lise mezunu olduğu; babaların %80,8'inin özel sektörde çalıştığı; kadınların babalarının %37,2'sinin ilkokul, %21,2'sinin ortaokul ve %26,9'unun ise lise mezunu olduğu; kadınların

%38,5'inin çocuklarını yetiştirirken sosyal yardım aldıkları; kadınların %74'ünün çocuklarını yetiştirirken aile-akraba desteği aldığı görülmektedir.

Tablo 4 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarına Ait Tanımlayıcı İstatistik Dağılımı

	N	\bar{X}	SS	Minimum	Maksimum
Ebeveyn Tutumları					
Demokratik	156	77,02	6,36	48	85
Otoriter	156	20,64	7,35	11	54
Aşırı Koruyucu	156	30,43	6,19	15	45
İzin Verici	156	21,67	5,71	10	44
Bağlanma Stilleri					
Korkulu	156	3,92	1,22	1	7
Kayıtsız	156	4,42	0,97	1	7
Güvenli	156	4,11	0,90	1	7
Saplantılı	156	3,75	1,00	1	7

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri puanlarına ait tanımlayıcı istatistikleri değerlendirildiğinde,

Kadınların ebeveyn tutumlarından demokratik tutum ortalama puanı 77.02, otoriter ortalama puanı 20.64, aşırı koruyucu ortalama puanı 30.43 ve izin verici ortalama puanı 21.67 olarak; bağlanma stillerinden korkulu ortalama puanı 3.92, kayıtsız ortalama puanı 4.42, güvenli ortalama puanı 4.11 ve saplantılı ortalama puanı ise 3.75 olarak görülmektedir.

Tablo 5 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarına Ait Normallik Dağılımı Analizi

	Kolmogorov-Smirnov			Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
	Test istatistiği	Sd	p		
Ebeveyn Tutumları					
Demokratik	0,135	156	0,000	-1,282	1,35
Otoriter	0,133	156	0,000	1,804	1,883
Aşırı Koruyucu	0,085	156	0,007	0,153	-0,146
İzin Verici	0,058	156	0,200	0,277	0,541
Bağlanma Stilleri					
Korkulu	0,079	156	0,019	-0,175	-0,587
Kayıtsız	0,079	156	0,018	-0,127	-0,103
Güvenli	0,069	156	0,066	0,295	0,482
Saplantılı	0,078	156	0,022	0,308	0,503

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ölçek puanlarına ait normallik dağılımı Kolmogorov Smirnov testi ile değerlendirildiğinde; izin verici tutum ve güvenli bağlanma dışındaki veriler normal dağılım göstermemiştir ($p < 0.05$). Ancak puanların normal dağılım göstermemesine rağmen normal dağılımın diğer varsayımları olan basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 2 arasında olmasından dolayı ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri puanlarına ait verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir.

Tablo 6 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Yaşanılan Yere Göre Karşılaştırılması

	Yaşanılan yer				t	p
	İstanbul (n=78)		Yalova (n=78)			
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		
Ebeveyn Tutumları						
Demokratik	77,56	5,23	76,47	7,31	1,070	0,286
Otoriter	21,10	6,98	20,18	7,72	0,783	0,435
Aşırı Koruyucu	31,10	5,84	29,76	6,49	1,362	0,175
İzin Verici	23,40	5,41	19,94	5,50	3,962	0,000***
Bağlanma Stilleri						
Korkulu	4,07	1,14	3,76	1,28	1,598	0,112
Kayıtsız	4,46	1,01	4,38	0,93	0,478	0,633
Güvenli	4,09	0,93	4,13	0,88	-0,284	0,777
Saplantılı	3,83	0,95	3,68	1,04	0,983	0,327

Bağımsız örneklem t testi, * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları yaşanılan yere göre bağımsız örneklem t testi ile değerlendirildiğinde,

İstanbul’da yaşayan kadınların ebeveyn tutumlarından izin verici tutum ortalama puanı (\bar{X} : 23.40, SS: 5.41) anlamlı olarak Yalova’da yaşayan kadınların ortalama puanından (\bar{X} : 19.94, SS: 5.50) yüksek olduğu görülmektedir (t(154): 3.962, $p \leq 0.001$).

Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanların kadınların yaşadıkları yere göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$).

Tablo 7 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

	Yaş						F	p
	29 yaş ve altı (n=31)		30-34 arası (n=72)		35 yaş ve üzeri (n=53)			
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		
Ebeveyn Tutumları								
Demokratik	77,65	5,93	76,79	5,95	76,96	7,18	0,196	0,822
Otoriter	22,68	10,26	19,81	5,99	20,58	6,91	1,671	0,191
Aşırı Koruyucu	32,48	6,83	29,58	5,59	30,38	6,41	2,426	0,092
İzin Verici	22,00	7,11	21,43	5,18	21,79	5,59	0,126	0,882
Bağlanma Stilleri								
Korkulu	4,14	1,37	3,82	1,30	3,93	1,00	0,750	0,474
Kayıtsız	4,39	1,10	4,33	0,95	4,56	0,91	0,839	0,434
Güvenli	4,00	0,83	4,28	0,86	3,95	0,97	2,389	0,095
Saplantılı	3,69	1,03	3,72	1,10	3,84	0,84	0,332	0,718

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), *p≤0.05, **p≤0.01, ***p≤0.001

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları yaş gruplarına göre tek yönlü varyans analizi testi ile değerlendirildiğinde, anlamlı farklılık görülmemektedir ($p>0.05$).

Tablo 8 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Meslek Gruplarına Göre Karşılaştırılması

	Meslek grup						F	p
	Özel Sektör (n=78)		Kamu Sektörü (n=45)		Ev Hanımı / Emekli (n=33)			
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		
Ebeveyn Tutumları								
Demokratik	76,72	5,86	77,13	7,49	77,58	5,97	0,219	0,804
Otoriter	19,88	5,99	20,20	6,47	23,03	10,50	2,275	0,106
Aşırı Koruyucu	29,60	5,58	28,89	6,47	34,48	5,57	10,270	0,000***
İzin Verici	21,22	5,63	21,58	5,29	22,85	6,42	0,953	0,388
Bağlanma Stilleri								
Korkulu	3,88	1,30	3,81	1,19	4,15	1,07	0,809	0,447
Kayıtsız	4,37	0,90	4,52	0,91	4,41	1,19	0,313	0,731
Güvenli	4,14	0,96	4,20	0,71	3,92	0,99	1,018	0,364
Saplantılı	3,63	0,98	3,82	0,93	3,97	1,11	1,489	0,229

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), * $p\leq 0.05$, ** $p\leq 0.01$, *** $p\leq 0.001$

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları meslek gruplarına göre tek yönlü varyans analizi testi ile değerlendirildiğinde,

Ebeveyn tutumlarından aşırı koruyucu ortalama puanı kadınların meslek gruplarına göre anlamlı farklılık göstermektedir (F(2, 153): 10.270, $p \leq 0.001$). Grup varyanslarının homojenliği Levene testi ile test edilmiş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Gruplar arası farklılığın hangi meslek grubu arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre, ev hanımı / emekli olan kadınların aşırı koruyucu ortalama puanı (\bar{X} : 34.48, SS: 5.57) anlamlı olarak özel sektörde ve kamu sektöründe çalışan kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları kadınların meslek grupları arasında anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$).

Tablo 9 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Eğitim Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

	Eğitim								F	p
	Lise ve altı (n=30)		Yüksekokul (n=31)		Lisans (n=81)		Lisansüstü (n=14)			
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		
Ebeveyn Tutumları										
Demokrati	76,6	5,68	77,0	7,12	76,9	6,6	78,4	4,1	0,27	0,844
k	0		3		3	6	3	6	4	
Otoriter	21,9	10,4	19,3	5,68	21,0	6,9	18,5	4,2	1,10	
	0	2	2		5	3	0	9	8	
Aşırı	32,7	5,85	30,1	5,77	30,2	6,2	27,0	6,0	2,95	0,035*
Koruyucu	7		6		5	6	7	9	0	

İzin Verici	20,7	7,24	20,5	5,68	22,1	5,1	23,1	5,1	1,17	0,322
	7		5		7	4	4	1	3	

Bağlanma

Stilleri

Korkulu	4,09	1,26	3,98	1,12	3,92	1,2	3,39	1,0	1,09	0,352
						7		3	8	
Kayıtsız	4,12	1,15	4,38	0,90	4,57	0,9	4,30	0,9	1,72	0,165
						1		7	1	
Güvenli	3,53	0,99	4,15	0,88	4,23	0,7	4,57	0,8	6,46	0,000**
						9		9	2	*
Saplantılı	3,60	1,13	3,54	1,05	3,89	0,9	3,77	0,6	1,23	0,299
						6		8	5	

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları eğitim düzeylerine göre tek yönlü varyans analizi testi ile değerlendirildiğinde,

Ebeveyn tutumlarından aşırı koruyucu ortalama puanı kadınların eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F(3, 152): 2.950, p \leq 0.05$). Grup varyanslarının homojenliği Levene testi ile test edilmiş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Gruplar arası farklılığın hangi eğitim düzeyi arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre, lise ve altı eğitim düzeyindeki kadınların aşırı koruyucu ortalama puanı ($\bar{X}: 32.77, SS: 5.85$) anlamlı olarak lisansüstü düzeyinde eğitilmiş kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görülmektedir.

Bağlanma stillerinden güvenli bağlanma ortalama puanı kadınların eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F(3, 152): 6.642, p \leq 0.001$). Grup

varyanslarının homojenliği Levene testi ile test edilmiş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Gruplar arası farklılığın hangi eğitim düzeyi arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre, lise ve altı eğitim düzeyindeki kadınların güvenli bağlanma ortalama puanı (\bar{X} : 3.53, SS : 0.99) anlamlı olarak yüksekokul, lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitilmiş kadınların ortalama puanından düşük olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

Tablo 10 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Ekonomik Gelir Yeterliliklerine Göre Karşılaştırılması

	Ekonomik Gelir Yeterliliği						F	p
	Yeterli değil (n=8)		Kısmen Yeterli (n=40)		Yeterli (n=108)			
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		
Ebeveyn Tutumları								
Demokratik	73,13	5,82	77,75	5,02	77,04	6,77	1,782	0,172
Otoriter	20,62	5,63	21,05	6,32	20,49	7,84	0,084	0,920
Aşırı Koruyucu	33,88	5,36	31,50	5,48	29,78	6,40	2,483	0,087
İzin Verici	19,75	7,44	21,60	4,98	21,83	5,85	0,496	0,610
Bağlanma Stilleri								
Korkulu	4,34	1,09	3,88	1,28	3,90	1,21	0,512	0,600
Kayıtsız	4,33	1,06	4,29	1,03	4,48	0,94	0,587	0,557

Güvenli	3,12	1,13	4,06	0,94	4,21	0,83	5,788	0,004**
Saplantılı	3,50	1,32	3,84	0,89	3,74	1,02	0,427	0,653

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları ekonomik gelir yeterliliklerine göre tek yönlü varyans analizi testi ile değerlendirildiğinde,

Bağlanma stillerinden güvenli bağlanma ortalama puanı kadınların ekonomik gelir yeterliliği göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F(2, 153): 5.788, p \leq 0.01$). Grup varyanslarının homojenliği Levene testi ile test edilmiş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Gruplar arası farklılığın hangi ekonomik yeterlilik arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre, ekonomik geliri yeterli olmayan kadınların güvenli bağlanma ortalama puanı ($\bar{X}: 3.12, SS: 1.13$) anlamlı olarak ekonomik geliri kısmen yeterli ve yeterli olan kadınların ortalama puanından düşük olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları kadınların ekonomik gelir yeterliliği arasında anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$).

Tablo 11 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Evlenme Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Evlenme yaşı						F	p
18-23 arası (n=34)		24-29 arası (n=106)		30 yaş ve üzeri (n=16)			
\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		

Ebeveyn Tutumları

Demokratik	77,97	5,86	77,04	6,58	74,88	5,69	1,295	0,277
Otoriter	22,74	11,10	19,96	6,04	20,69	4,29	1,853	0,160
Aşırı Koruyucu	31,15	7,09	30,44	6,13	28,81	4,26	0,772	0,464
İzin Verici	21,35	7,12	21,82	5,31	21,31	5,22	0,119	0,888

Bağlanma Stilleri

Korkulu	4,14	1,43	3,92	1,17	3,47	0,96	1,658	0,194
Kayıtsız	4,52	1,10	4,41	0,95	4,31	0,85	0,301	0,740
Güvenli	3,94	0,91	4,14	0,90	4,32	0,88	1,147	0,320
Saplantılı	3,84	1,14	3,74	1,01	3,66	0,55	0,202	0,817

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları evlenme yaşlarına göre tek yönlü varyans analizi testi ile değerlendirildiğinde, anlamlı farklılık görülmemektedir ($p > 0.05$).

Tablo 12 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Çocuk Sayısına Göre Karşılaştırılması

Çocuk sayısı				t	p
1 (n=106)		2 ve üzeri (n=50)			
\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		

Ebeveyn

Tutumları

Demokratik	77,42	6,25	76,16	6,57	1,160	0,248
Otoriter	20,05	6,78	21,9	8,36	-1,475	0,142

Aşırı Koruyucu	29,47	6,08	32,46	5,98	-2,880	0,005**
İzin Verici	21,95	5,92	21,06	5,24	0,911	0,364

Bağlanma Stilleri

Korkulu	3,86	1,26	4,03	1,15	-0,819	0,414
Kayıtsız	4,30	0,93	4,69	1,01	-2,393	0,018*
Güvenli	4,18	0,89	3,96	0,90	1,461	0,146
Saplantılı	3,66	0,93	3,96	1,11	-1,732	0,085

Bağımsız örneklem t testi, * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları çocuk sayısına göre bağımsız örneklem t testi ile değerlendirildiğinde,

2 ve üzerinde çocuğu olan kadınların ebeveyn tutumlarından aşırı koruyucu tutum ortalama puanı (\bar{X} : 32.46, SS : 5.98) anlamlı olarak 1 çocuğu olan kadınların ortalama puanından (\bar{X} : 29.47, SS : 6.08) yüksek olduğu görülmektedir ($t(154)$: -2.880, $p \leq 0.01$).

2 ve üzerinde çocuğu olan kadınların bağlanma stillerinden kayıtsız bağlanma ortalama puanı (\bar{X} : 4.69, SS : 1.01) anlamlı olarak 1 çocuğu olan kadınların ortalama puanından (\bar{X} : 4.30, SS : 0.93) yüksek olduğu görülmektedir ($t(154)$: -2.393, $p \leq 0.05$).

Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanların kadınların çocuk sayısına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$).

Tablo 13 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Emzirme Süresine Göre Karşılaştırılması

Emzirme süresi						F	p
1-12 ay (n=54)		13-20 ay (n=33)		21 ay ve üzeri (n=69)			
\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		

Ebeveyn

Tutumları

Demokratik	77,30	5,89	76,12	6,25	77,23	6,80	0,416	0,661
Otoriter	21,87	8,22	22,55	9,67	18,77	4,47	4,278	0,016*
Aşırı Koruyucu	31,67	6,17	32,55	5,80	28,45	5,87	7,048	0,001***
İzin Verici	21,13	5,98	21,09	7,11	22,36	4,67	0,918	0,402

Bağlanma Stilleri

Korkulu	4,11	1,19	3,79	1,48	3,83	1,11	0,997	0,371
Kayıtsız	4,40	0,98	4,50	1,19	4,41	0,85	0,126	0,882
Güvenli	3,97	0,88	4,25	0,97	4,16	0,88	1,215	0,300
Saplantılı	3,70	1,12	3,70	1,01	3,82	0,89	0,282	0,755

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları emzirme süresine göre tek yönlü varyans analizi testi ile değerlendirildiğinde,

Ebeveyn tutumlarından otoriter ortalama puanı kadınların emzirme süresine yeterliliği göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F(2, 153): 4.278, p \leq 0.05$). Grup varyanslarının homojenliği Levene testi ile test edilmiş ve varyansların homojen dağılmadığı tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Gruplar arası farklılığın hangi emzirme süresi arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Tamhane testi sonuçlarına göre, emzirme süresi 1-12 ay arasında olan kadınların otoriter tutum ortalama puanı ($\bar{X}: 21.87, SS: 8.22$) anlamlı olarak emzirme süresi 13-20 ay arasında olan kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görülmektedir.

Ebeveyn tutumlarından aşırı koruyucu ortalama puanı kadınların emzirme süresine yeterliliği göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F(2, 153): 7.048, p \leq 0.001$). Grup varyanslarının homojenliği Levene testi ile test edilmiş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Gruplar arası farklılığın hangi emzirme süresi

arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre, emzirme süresi 21 ay ve üzerinde olan kadınların aşırı koruyucu tutum ortalama puanı (\bar{X} : 28.45, SS : 5.87) anlamlı olarak emzirme süresi 1-12 ay ve 13-20 ay arasında olan kadınların ortalama puanından düşük olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanların kadınların emzirme süresine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

Tablo 14 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarınının Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılması

	Kardeş sayısı										F	p
	Yok (n=10)		1 (n=61)		2 (n=43)		3 (n=21)		4 ve üzeri (n=21)			
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		
Ebeveyn Tutumları												
Demokratik	76,8	4,2	77,5	5,8	77,2	5,7	77,3	5,8	74,7	9,64	0,82	0,51
	0	1	4	5	8	3	8	5	1	6	0	
Otoriter	20,8	7,1	19,6	5,9	21,2	6,2	21,9	8,8	20,8	11,1	0,50	0,73
	0	1	7	6	6	2	5	2	1	7	5	2
Aşırı Koruyucu	26,8	5,1	30,9	6,5	30,1	5,4	30,8	5,7	30,8	7,30	1,02	0,39
	0	8	5	3	6	4	1	9	1	8	5	
İzin Verici	23,1	4,5	20,4	5,3	22,4	6,0	23,4	4,0	21,1	7,48	1,60	0,17
	0	6	6	2	0	0	8	6	9	3	6	
Bağlanma Stilleri												
Korkulu	3,33	1,0	3,89	1,3	4,05	0,9	4,06	1,1	3,88	1,38	0,80	0,52
	3	3	9	9	7	7	0	0	2	2	6	

Kayıtsız	3,94	0,90	4,47	0,94	4,59	0,97	4,29	0,97	4,30	1,08	1,18	0,32
Güvenli	4,44	0,98	4,14	0,98	4,09	0,84	3,97	0,90	4,07	0,77	0,48	0,74
Saplantılı	3,70	0,75	3,75	0,96	3,70	1,15	4,10	1,08	3,56	0,77	0,85	0,49

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları kardeş sayısına göre tek yönlü varyans analizi testi ile değerlendirildiğinde, anlamlı farklılık görülmemektedir ($p > 0.05$).

Tablo 15 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Çocuk Sıralamasına Göre Karşılaştırılması

	Kaçınıcı Çocuk						F	p
	(n=81)		2 (n=39)		3. ve üzeri (n=36)			
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		
Ebeveyn Tutumları								
Demokratik	77,41	4,91	75,46	9,00	77,83	5,69	1,628	0,200
Otoriter	20,07	6,41	21,10	7,19	21,42	9,35	0,515	0,598
Aşırı Koruyucu	30,30	6,46	29,69	5,11	31,53	6,64	0,861	0,425
İzin Verici	21,48	5,32	21,38	5,24	22,39	7,01	0,375	0,688
Bağlanma Stilleri								
Korkulu	3,99	1,20	3,78	1,29	3,90	1,20	0,385	0,681

Kayıtsız	4,50	0,96	4,38	0,89	4,30	1,07	0,558	0,574
Güvenli	4,05	0,95	4,21	0,83	4,16	0,87	0,470	0,626
Saplantılı	3,77	0,93	3,57	0,94	3,91	1,19	1,117	0,330

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları çocuk sırasına göre tek yönlü varyans analizi testi ile değerlendirildiğinde, anlamlı farklılık görülmemektedir ($p > 0.05$).

Tablo 16 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Anne Emzirme Süresine Göre Karşılaştırılması

	Anne emzirme süresi										F	p
	1-4 ay (n=41)		5-8 ay (n=37)		9-12 ay (n=32)		13-16 ay (n=25)		17-20 ay (n=21)			
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		
Ebeveyn Tutumları												
Demokratik	75,3	6,9	78,4	6,4	77,0	6,11	78,3	4,9	76,0	6,5	1,57	0,18
	9	8	9	3	3		2	0	5	2	1	5
Otoriter	20,7	4,5	18,7	5,2	23,5	11,4	20,3	7,0	19,7	6,6	1,97	0,10
	6	3	3	0	0	8	6	7	6	2	1	2
Aşırı Koruyucu	30,3	4,9	27,8	6,1	31,7	7,93	32,5	5,2	30,8	5,2	2,87	0,02
	2	6	1	7	2		2	3	1	9	1	5*
İzin Verici	21,1	4,8	21,3	6,0	22,3	6,51	22,8	5,9	20,9	5,2	0,56	0,68
	5	3	0	8	1		4	5	5	5	6	8

Bağlanma

Stilleri

Korkulu	4,12	1,0 4	3,78	1,1 2	3,91	1,36	3,89	1,4 5	3,82	1,2 8	0,44 0	0,78 0
Kayıtsız	4,67	1,0 3	4,38	0,9 1	4,37	0,93	4,34	0,9 6	4,18	1,0 1	1,07 2	0,37 3
Güvenli	3,85	0,8 0	4,43	0,9 6	3,96	0,76	4,39	0,9 3	3,97	0,9 6	3,10 5	0,01 7*
Saplantılı	3,77	0,6 8	3,65	1,1 4	3,72	1,14	3,95	0,9 1	3,73	1,1 7	0,35 7	0,83 9

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları anne emzirme süresine göre tek yönlü varyans analizi testi ile değerlendirildiğinde,

Ebeveyn tutumlarından aşırı koruyucu ortalama puanı kadınların annelerinin emzirme süresine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F(4, 151): 2.871, p \leq 0.05$). Grup varyanslarının homojenliği Levene testi ile test edilmiş ve varyansların homojen dağılmadığı tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Gruplar arası farklılığın hangi anne emzirme süresi arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Tamhane testi sonuçlarına göre, anne emzirme süresi 13-16 ay arasında olan kadınların aşırı koruyucu tutum ortalama puanı ($\bar{X}: 32.52, SS: 5.23$) anlamlı olarak emzirme süresi 5-8 ay arasında olan kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görülmektedir.

Bağlanma stillerinden güvenli bağlanma ortalama puanı kadınların annelerinin emzirme süresine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F(4, 151): 3.105, p \leq 0.05$). Grup varyanslarının homojenliği Levene testi ile test edilmiş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Gruplar arası farklılığın hangi anne emzirme süresi arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre, anne emzirme süresi 5-8 ay arasında olan kadınların güvenli bağlanma ortalama puanı

(\bar{X} : 4.43, SS: 0.96) anlamlı olarak emzirme süresi 1-4 ay arasında olan kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanların kadınların annelerinin emzirme süresine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

Tablo 17 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Çocukken Anne Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Çocukken Anne çalışma durumu				t	p
	Evet (n=32)		Hayır (n=124)			
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		
Ebeveyn Tutumları						
Demokratik	75,53	7,54	77,40	5,99	-1,490	0,138
Otoriter	21,06	6,67	20,53	7,54	0,363	0,717
Aşırı Koruyucu	29,75	6,27	30,60	6,18	-0,695	0,488
İzin Verici	22,44	5,87	21,47	5,67	0,856	0,393
Bağlanma Stilleri						
Korkulu	3,91	1,17	3,92	1,24	-0,062	0,950
Kayıtsız	4,63	0,82	4,37	1,00	1,376	0,171
Güvenli	4,29	0,90	4,07	0,90	1,277	0,204
Saplantılı	3,66	1,20	3,78	0,94	-0,626	0,533

Bağımsız örneklem t testi, * $p\leq 0.05$, ** $p\leq 0.01$, *** $p\leq 0.001$

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları çocukken anne çalışma durumuna göre bağımsız örneklem t testi ile değerlendirildiğinde, anlamlı farklılık görülmemektedir ($p>0.05$).

Tablo 18 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması

	Anne eğitim					
	İlkokul (n=90)		Lise ve üzeri (n=66)		t	p
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		
Ebeveyn Tutumları						
Demokratik	77,68	5,88	76,12	6,91	1,516	0,131
Otoriter	19,96	7,30	21,58	7,37	-1,364	0,175
Aşırı Koruyucu	30,70	6,39	30,06	5,94	0,636	0,526
İzin Verici	21,58	5,83	21,79	5,58	-0,226	0,821
Bağlanma Stilleri						
Korkulu	3,99	1,16	3,83	1,30	0,810	0,419
Kayıtsız	4,36	1,00	4,51	0,93	-0,964	0,337
Güvenli	4,00	0,85	4,26	0,95	-1,804	0,073
Saplantılı	3,66	0,92	3,89	1,09	-1,456	0,147

Bağımsız örneklem t testi, * $p\leq0.05$, ** $p\leq0.01$, *** $p\leq0.001$

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları anne eğitim durumuna göre tek yönlü varyans analizi testi ile değerlendirildiğinde, anlamlı farklılık görülmemektedir ($p>0.05$).

Tablo 19 Kadınların Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Puanlarının Baba Meslek Gruplarına Göre Karşılaştırılması

	Baba Meslek						F	p
	Özel Sektör (n=126)		Kamu Sektörü (n=15)		Emekli (n015)			
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS		
Ebeveyn Tutumları								
Demokratik	77,37	6,22	75,07	7,05	76,07	6,84	1,062	0,348
Otoriter	21,08	7,76	19,27	4,03	18,33	5,88	1,230	0,295
Aşırı Koruyucu	30,38	6,23	30,27	6,77	31,00	5,58	0,072	0,931
İzin Verici	21,93	5,86	20,20	4,75	20,93	5,27	0,749	0,475
Bağlanma Stilleri								
Korkulu	3,78	1,20	4,22	1,25	4,82	1,02	5,693	0,004**
Kayıtsız	4,34	0,96	4,73	0,80	4,80	1,12	2,414	0,093
Güvenli	4,11	0,95	4,21	0,54	4,05	0,84	0,126	0,881
Saplantılı	3,71	0,97	4,33	0,98	3,55	1,10	3,041	0,051

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), * $p\leq 0.05$, ** $p\leq 0.01$, *** $p\leq 0.001$

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları baba meslek gruplarına göre tek yönlü varyans analizi testi ile değerlendirildiğinde,

Bağlanma stillerinden korkulu bağlanma ortalama puanı kadınların babalarının meslek gruplarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F(2, 153): 5.693, p \leq 0.01$). Grup varyanslarının homojenliği Levene testi ile test edilmiş ve varyansların homojen dağıldığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Gruplar arası farklılığın hangi baba meslek grubu arasında babaları emekli olan kadınların korkulu bağlanma ortalama puanı ($\bar{X}: 4.82, SS: 1.02$) anlamlı olarak babaları özel çalışan kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanların kadınların babalarının meslek gruplarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$).

Tablo 20 Kadınların Ebeveyn Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stilleri Arasındaki Korelasyon Analizi

	Demokratik	Otoriter	Aşırı Koruyucu	İzin Verici	Korkulu	Kayıtsız	Güvenli	Saplantılı
Demokratik ¹	r 1							
	p							
Otoriter ¹	r -.188*	1						
	p .019							
Aşırı Koruyucu ¹	r .061	.490**	1					
	p .452	.000						
İzin Verici ¹	r .086	.487**	.411***	1				
	p .287	.000	.000					
Korkulu ²	r -.139	.042	.180*	-.040	1			

	p	.083	.599	.025	.616				
Kayıtsız ²	r	.012	.084	.097	.008	.520***	1		
	p	.877	.296	.227	.918	.000			
Güvenli ²	r	.092	-.065	-.177*	.002	.327***	-.081	1	
	p	.252	.419	.027	.984	.000	.314		
Saplantılı ²	r	.002	.231**	.166*	.122	.126	.171*	.088	1
	p	.980	.004	.039	.129	.118	.032	.272	

¹Ebeveyn Tutum Ölçeği, ²Bağlanma Stilleri, Pearson korelasyon, *p≤0.05, **p≤0.01, ***p≤0.001

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki pearson korelasyon testi ile değerlendirildiğinde,

Ebeveyn tutumlarından demokratik tutum ile otoriter tutum (r: -0.188, p≤0.05) arasında negatif yönde, zayıf düzeyde; otoriter tutum ile aşırı koruyucu (r: 0.490, p≤0.001), izin verici (r: 0.487, p≤0.001) arasında pozitif yönde, normal düzeyde ve otoriter tutum ile bağlanma stillerinden saplantılı bağlanma (r: 0.231, p≤0.01) arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde ve anlamlı bir korelasyon vardır.

Ebeveyn tutumlarından aşırı koruyucu tutum ile izin verici (r: 0.411, p≤0.001) arasında pozitif yönde, normal düzeyde; bağlanma stillerinden korkulu (r: 0.180, p≤0.05) ve saplantılı (r: 0.166, p≤0.05) arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde; güvenli bağlanma (r: -0.177, p≤0.05) arasında ise negatif yönde, zayıf düzeyde ve anlamlı bir korelasyon vardır.

Bağlanma stillerinden korkulu bağlanma ile kayıtsız bağlanma (r: 0.520, p≤0.001) arasında pozitif yönde, normal düzeyde; güvenli bağlanma (r: -0.327, p≤0.001) arasında ise negatif yönde, zayıf düzeyde ve anlamlı bir korelasyon vardır. Ayrıca kayıtsız bağlanma ile saplantılı bağlanma (r: 0.171, p≤0.05) arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde ve anlamlı bir korelasyon vardır.

Tablo 21 Ebeveyn Tutumları ve Bağlanma Stillerinin Güvenilirlik Analizi

	Cronbach's Alpha	Madde sayısı
Ebeveyn Tutumları		
Demokratik	0,862	17
Otoriter	0,897	11
Aşırı Koruyucu	0,795	9
İzin Verici	0,776	9
Bağlanma Stilleri		
Korkulu	0,605	4
Kayıtsız	0,620	5
Güvenli	0,632	5
Saplantılı	0,614	4

Ölçekte kullanılan maddelerin tamamına ve faktörler bazında güvenilirlik analizi yöntemlerinden olan Cronbach's alfa yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntem ölçekte yer alan soruların homojen bir yapı gösteren bir bütünü ifade edip etmediği araştırılır. Ölçekte yer alan soruların varyanslarının genel varyansa oranı ile bulunur. 0 ile 1 arasında değer alır. 0.60- 0.80 arası oldukça güvenilir, 0.80–1.00 arası çok yüksek güvenilirliktedir. Ayrıca ölçekte yer alan maddelerin korelasyonları 0.30'un altında olmamasına dikkat edilir. Bu değerın altında yer alan maddeler güvenilirlik analizinde yer almaz.

Bu şekilde ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ölçekleri için güvenilirlik analizi uyguladığımızda; minimum Cronbach's alfa katsayısı her bir ölçümde 0,60'dan büyük olduğu görülmektedir. Özetle uyguladığımız ölçek, ölçmek istediğimiz olguyu çok iyi bir şekilde ölçmektedir ve bu ölçeklerin güvenilir olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA VE YORUM

Günümüz şartlarında bir çocuğun bakım veren rolünü birçok akraba bireyleri üstlenmiş olsa da bir çocuk en çok annesiyle vakit geçirmektedir. Yapılan araştırmalar sonucu kaçınmacı bağlanma stili ile bağlanmış olan bir annenin çocuklarını yetiştirirken sergilediği ebeveyn tutumunun demokratik tutumdan uzaklaştığını (Güner, 2011) göstermektedir. Bu araştırmanın sonucunun da etkisiyle annelerin geliştirmiş olduğu bağlanma stillerinin, çocuk yetiştirirken sergiledikleri tutumu etkilemesi mümkündür.

Çalışma sonucunda, kadınların ebeveyn tutumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki değerlendirildiğinde ebeveyn tutumlarından demokratik tutum ile otoriter tutum arasında negatif yönde, zayıf düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Destekleyen çalışma niteliğinde Halıcıoğlu (2004) annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile empatik beceri düzeyi arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmasında demokratik ebeveyn tutumu ile disiplinli ebeveyn tutumu arasında anlamlı ilişkinin olduğunu göstermiştir.

Araştırma sonucunda, ebeveyn tutumlarından aşırı koruyucu ebeveyn tutumu ortalama puanı kadınların eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Lise ve altı eğitim düzeyindeki kadınların aşırı koruyucu ortalama puanı anlamlı olarak lisansüstü düzeyinde eğitilmiş kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görülmektedir. Bağlanma stillerinden güvenli bağlanma ortalama puanı kadınların eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Lise ve altı eğitim düzeyindeki kadınların güvenli bağlanma ortalama puanı anlamlı olarak yüksek okul, lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitilmiş kadınların ortalama puanından düşük olduğu görülmektedir. Erken çocukluk döneminde güvenli bağlanmayı gerçekleştirememiş bir bebek, yetişkin hayatında bununla ilgili gerekli içgörü ve farkındalık seviyesine ulaşırsa bu eksikliği destekleyici sosyal çevre ile tamamlayabilir. Araştırma sonucuna baktığımızda eğitim düzeyi yüksek kadınların güvenli bağlanma oranlarının daha yüksek olduğunu görmekteyiz. Bu da bizlere eğitimin kişilerde içgörü ve farkındalık yaratmada etkisi yüksek faktörlerden biri olduğunu gösterebilir. Eğitim düzeyi yüksek bir bireyin bilgiye ulaşma hızı ve isteği daha yüksek olacağından ötürü çocuk bakımı ile ilgili araştırma yapma düzeyi daha yüksek olacaktır. Ve bununla birlikte de

yetiştirdiği çocuğun psikolojisinde pozitif etki bırakabilmek adına çocuk merkezli ve demokratik bir ilişki kurma olasılığı daha yüksek olmaktadır. Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları kadınların eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılık göstermemektedir. Ayyıldız (2005) destekleyen bu çalışmasında lise ve önlisans mezunu annelerin otoriter tutum düzeyinin eğitim düzeyi daha yüksek olan annelere karşı daha fazla olduğunu göstermiştir. şanlı (2007) yaptığı çalışmasında da koruyucu tutumun ilköğretim ve lise mezunu annelerde, üniversite mezunu annelere kıyasla daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları evlenme yaşlarına göre değerlendirildiğinde, anlamlı farklılık görölmemektedir. Bu çalışmadan farklı olarak Ayyıldız (2005) yaptığı çalışmada 24 yaşın altındaki annelerin, daha ileriki yaşlardaki annelere göre ebeveyn tutumunda daha koruyucu tutumda olduklarını göstermiştir.

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları meslek gruplarına göre değerlendirildiğinde, ebeveyn tutumlarından aşırı koruyucu ortalama puanı kadınların meslek gruplarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Ev hanımı / emekli olan kadınların aşırı koruyucu ortalama puanı, anlamlı olarak özel sektörde ve kamu sektöründe çalışan kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görölmektedir. Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları kadınların meslek grupları arasında anlamlı farklılık göstermemektedir. Literatüre baktığımızda genel anlamda bağlanma şekillerinden otoriter tutumun güvensiz bağlanma gösteren annelerde daha fazla olduğu ve bu tutum ile birlikte çocuklarını kontrol altına alarak kendilerini bu şekilde güvende tuttukları yönündedir. Bizim bulgumuzun sonucuna baktığımızda emekli/ ev hanımı annelerin aşırı koruyucu tutumunun özel sektör/kamuda çalışan annelere göre daha yüksek olduğu görölmüştür. Çalışan annelerin, sosyal ortamlarda sosyal ilişki kurma imkanları yüksek olduğundan, tercih yapmaları konusunda hala sorumluluk alabilen ve sosyal ilişkilerinde hala sınır koyabilen bireyler olduklarından ötürü bu hayat tarzlarının demokratik bir ilişki geliştirmelerine etkisi yadsınamaz olmaktadır. Ayrıca çalışan anneler, çocuk yetiştirirken var olan geleneksel çocuk yetiştirme tutumlarını sorgulayıp, araştırmada daha fazla farkındalıklarının olduğu düşünölmektedir. Bu durum ebeveynlik stillerinde de pozitif etki yaratabilmektedir. şentürk (2007) yaptığı benzer çalışmasında herhangi bir çalışma hayatı olmayan

annelerin, çalışan annelere göre otoriter tutumu daha fazla sergilediğini ortaya koymuştur. Destekleyen bir diğer çalışma niteliğinde Ayyıldız (2005) otoriter tutum düzeyinin çalışan annelere oranla çalışmayan annelerde daha fazla olduğunu göstermiştir.

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları çocuk sayısına göre değerlendirildiğinde, 2 ve üzerinde çocuğu olan kadınların ebeveyn tutumlarından aşırı koruyucu tutum ortalama puanı anlamlı olarak 1 çocuğu olan kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görülmektedir. 2 ve üzerinde çocuğu olan kadınların bağlanma stillerinden kayıtsız bağlanma ortalama puanı anlamlı olarak 1 çocuğu olan kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görülmektedir. Aileye ilk kez bir çocuk dahil olduğunda ailenin çocukla ilgili idealleri çok yüksek olmaktadır. İlk çocuğa daha fazla sorumluluk verilerek daha çok yetişkin rolüne hazırlanmasına izin verilmektedir. Anne ve baba ikinci çocuğa daha kabul eden bir ebeveyn tutumu ile davranmaktadır. Çocuk sayısı arttıkça ebeveynlerin de ebeveynlik ile ilgili becerilerinin ve deneyimlerinin artması beklenmektedir. Çocuk sayısı arttıkça ebeveyn tutumlarında da değişim görülmesi de kaçınılmazdır. Fakat çalışmamızda iki ve üzerinde çocuğu bulunan annelerin aşırı koruyucu tutumunun 1 çocuğu olan annelerden daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu da beklediğimiz sonuç ve yorum ile ters düşmektedir. Diğer bir bulguya bakıldığında çocuk sayısı arttıkça kayıtsız bağlanmanın da yüksek olduğu yönündedir. Kayıtsız bağlanan yetişkinlerin daha çok kendine değer veren ve başkalarına olumsuz tutumda olan kişiler olduğunu bildiğimizden ötürü çocuk sayısının artışı kendine göstermeye çalıştığı ilginin bölünmesine sebep olup bununla birlikte annede olumsuz etkilerinin olduğunu bizlere düşündürebilir. Ayrıca bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanların kadınların çocuk sayısına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Ayyıldız(2005) bulguları destekler nitelikte olan çalışmasında 2 ve daha fazla çocuğu olan annelerin, tek çocuk sahibi annelere göre daha fazla otoriter tutumda olduğunu göstermiştir.

Bağlanma stillerinden güvenli bağlanma ortalama puanı kadınların ekonomik gelir yeterliliği göre anlamlı farklılık göstermektedir, ekonomik geliri yeterli olmayan kadınların güvenli bağlanma ortalama puanı anlamlı olarak ekonomik geliri kısmen yeterli ve yeterli olan kadınların ortalama puanından düşük olduğu görülmektedir. Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları

kadınların ekonomik gelir yeterliliği arasında anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu durum ekonomik yetersizlikle birlikte gerçekleşen yetersiz hayat şartlarının kişilerde kaygı yarattığı ve bu kaygının tüm yaşam düzenine ve ilişki dinamiklerine yansımaları kaçınılmaz olabilmektedir. Destekler çalışma olarak Uçmaz Halıcıoğlu (2004) gelir düzeyi düşük olan annelerin ebeveyn tutumlarında daha çok otoriter ve koruyucu tutumda olduğunu bize göstermektedir. Yapılan bu çalışmadan bağımsız olarak Şanlı (2007) otoriter ve koruyucu tutumun annelerin ekonomik düzeylerine göre değişmediğini çalışmasında sunmuştur.

Araştırmada kadınların ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanları yaşanılan yere göre değerlendirildiğinde, İstanbul'da yaşayan kadınların ebeveyn tutumlarından izin verici tutum ortalama puanı anlamlı olarak Yalova'da yaşayan kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumun sosyal çevre etkisinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Genel olarak Türkiye şartlarında küçük iller toplum ahlak kurallarına sıkı sıkıya bağlı olarak kuralları belirlemektedir. Bu durum toplumun en küçük taşı aileden başlamaktadır. İlk hedef olarak toplum ahlak kurallarına göre yetişen bir çocuk ailesinin koyduğu sınırlama ve kısıtlamalarla büyüyecektir. Bu durumun ebeveyn ile bağlanma stiline ve ebeveyn tutumuna yansımaları kaçınılmazdır. Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanların kadınların yaşadıkları yere göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Ebeveyn tutumlarından otoriter ortalama puanı kadınların emzirme süresine yeterliliği göre anlamlı farklılık göstermektedir. Emzirme süresi 1-12 ay arasında olan kadınların otoriter tutum ortalama puanı anlamlı olarak emzirme süresi 13-20 ay arasında olan kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görülmektedir. Ebeveyn tutumlarından aşırı koruyucu ortalama puanı kadınların emzirme süresine yeterliliği göre anlamlı farklılık göstermektedir. Emzirme süresi 21 ay ve üzerinde olan kadınların aşırı koruyucu tutum ortalama puanı anlamlı olarak emzirme süresi 1-12 ay ve 13-20 ay arasında olan kadınların ortalama puanından düşük olduğu görülmektedir. Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanların kadınların emzirme süresine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Ebeveyn tutumlarından aşırı koruyucu ortalama puanı kadınların annelerinin emzirme süresine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Anne emzirme süresi 13-16 ay arasında olan kadınların aşırı koruyucu tutum ortalama puanı anlamlı olarak emzirme süresi 5-8 ay

arasında olan kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görülmektedir. Bağlanma stillerinden güvenli bağlanma ortalama puanı kadınların annelerinin emzirme süresine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Anne emzirme süresi 5-8 ay arasında olan kadınların güvenli bağlanma ortalama puanı anlamlı olarak emzirme süresi 1-4 ay arasında olan kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görülmektedir. Emzirme anne ve bebek arasında bağlanmanın en temel yapıtaşlarından biri olan fiziksel teması gerektirmektedir. Bununla birlikte anne ve bebek arasında ne kadar fazla fiziksel temas uzun süre gerçekleşmiş olursa güvenli bağlanma gerçekleşme oranı çok daha yüksek olacaktır. Anne ve bebek arasında gelişmiş olan bu pozitif yönlü ilişkinin aralarındaki güven ilişkisine yansımaları da kaçınılmaz olacaktır. Bununla birlikte annenin otoriter tutumunun daha az görülmesi beklenmektedir. Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanların kadınların annelerinin emzirme süresine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bağlanma stillerinden korkulu bağlanma ortalama puanı kadınların babalarının meslek gruplarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Babaları emekli olan kadınların korkulu bağlanma ortalama puanı anlamlı olarak babaları özel çalışan kadınların ortalama puanından yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuç bizlere bağlanmanın güven duygusu ile kurulduğunun ve babanın hala ailenin maddi-manevi iyi oluşu için çalışıyor olmasının bireyde pozitif etki yarattığını düşündürmektedir. Bununla birlikte diğer ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri ortalama puanların kadınların babalarının meslek gruplarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Çalışmada saplantılı bağlanma ile otoriter ebeveyn tutumu arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Benzer bir çalışmada Afşin ve Özçelik (2008) anneleri otoriter tutum sergileyen çocukların, anneleri hoşgörülü düzeyde tutum sergileyen çocuklara göre annelerine güven derecesinin daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Çalışmada korkulu, saplantılı bağlanma ile aşırı koruyucu ebeveyn tutumu pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Görgü (2018) benzer çalışmasında annelerin kişilik özellikleri ve bağlanma türleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmasında güvensiz bağlanma gösteren annelerin, çocuklarıyla kurmuş olduğu her türlü ilişkide yaşadığı kaygıyı kontrol altına almak için daha otoriter ve koruyucu bir anne tutumu sergilediğini ortaya koymuştur.

Çalışmada güvenli bağlanma ile aşırı koruyucu ebeveyn tutumu arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda elde edilen veriler değerlendirildiğinde, annelerin eğitim düzeyinin arttırılması ilk gerekliliklerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Annelerin eğitim düzeyini arttırmak adına avantajı olmayan bölgelerde belediyeler gerekli alan araştırması yaptıktan sonra annelerin eğitim düzeyini arttırmak adına çalışmalar yapılabilir. Ve yine her belediye anneleri bağlanma konusunda bilinçlendirmek adına psikologlarca çalışmalar düzenleyebilir. Bağlanma, bir çocuğun her türlü gelişiminde büyük bir rol oynamaktadır. Bu konuda bilinçlenen anne çocuğuna karşı bu alanda daha duyarlı olacaktır. Bununla birlikte bir annenin çocuğuna davranışlarında psikolojik iyi olma hali büyük rol oynamaktadır. Ve bu iyi olma haline en büyük etki eş tarafından olmaktadır. Eşiyle ilişkisinde sorunlar yaşayan bir anne figürü kendi çocuğuna iyi duygular göstermekte zorlanacaktır. Bunun için eşlere evlenmeden önce il belediyeleri tarafından çocuk gelişimine dair bilgilendirmeler, evlilikte duygu yönetme becerileri ve bağlanmanın çocuk yaşamındaki etkisi adına bilgilendirmeler yapılabilir.

Anne ve babalar çocuğun da dünyalarına girmeleriyle birlikte yeni hayatlarına adapte olmakta zorlanabilirler. Zorlandıklarını anladıkları zaman belediye bünyelerince sağlanan psikolojik hizmetlerden faydalanıp hem kendi duygularıyla ilgili farkındalık yaratabilirler hem de daha iyi hissetme haline kolaylıkla erişebilirler.

Yapılan araştırmada örneklem sadece anneleri içerdiğinden ötürü çalışma babaların bağlanma stiline çocuk yetiştirme tutumuna etkisini bilmemizde yetersiz kalmaktadır. Sonraki yapılan çalışmalarda babaların da örneklem grubuna dahil edileceği çalışmalar yapılabilir.

Araştırma sonucu, annelerin saplantılı bağlanma stillerinin otoriter tutumlara, korkulu ve saplantılı bağlanma stillerinin aşırı koruyucu ebeveyn tutumlarına sebep olduğunu göstermiştir. Çocukların ruh sağlığıyla ilgili çalışan her meslek grubunun çocuktaki davranış bozukluğunun neden olduğu faktörleri incelerken annenin bağlanma stiline, çocuk yetiştirme tutumuna etkisini de göz ardı etmemesi ve gerekli psikoeğitim çalışmasıyla destek çalışmaları yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Afşin, R., Öğretir Özçelik, A. (2018). Suça Sürüklenen Çocuklar ile Suça Sürüklenmeyen Çocukların Algıladıkları Anne ve Baba Tutumları ile Ebeveyn Bağlanma Stilllerinin Karşılaştırılarak İncelenmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), 384-400 Doi: 10.17755/Esosder.294032

Ainshworth, M.D.S. (1989). Attachment Beyond Infancy. *American Psychologist*, 44: pp.707-706

Ainsworth, M. (1989, Nisan). Attachments Beyond Infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709-716.

Ainsworth, M., Blehar, M., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of Attachment*. Hillsdale, N.J. Lawrence Erlbaum Associates.

Algan, A. G., ve Şendil, G. (2013). Okul Öncesi Çocuklar ve Ebeveynlerinin Bağlanma Güvenlikleri ile Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkiler. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 33(1), 55-68.

Atılganlık Ve Olumsuz Değerlendirilmekten Korkma Düzeyleri Arasındaki İlişkiler, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt: 19, 51-72, s. 65.

Aydoğdu, F., & Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 569-585

Aydoğdu, F., & Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 569-585

Ayyıldız, T. (2005). *Zonguldak il merkezinde 0-6 yaş çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumları*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.

Bartholomew, K. (1990). *Avoidance of intimacy: An attachment perspective*, *Journal of Social and Personal Relationships*, 7, s.147- 178.

Bartholomew, K. ve Shaver, Phillip R. (1998). *Methods of Assessing Adult Attachment Do They Converge? Attachment Theory and Close Relationships*, J. A. Simpson ve W. S. Rholes (Editörler). New York: The Guilford Press,

Bowlby, John (1977). *The Making and Breaking of Affectional Bonds: Aetiology and Psychopathology in The Light of Attachment Theory*, *British Journal of Psychiatry*, 130, s.201-210.

Bretherton, I. (1992). Bağlanma teorisinin kökenleri: John Bowlby ve Mary Ainsworth. *Gelişim Psikolojisi*, 28 (5), 759–775. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.28.5.759>

Cindy Hazan ve Phillip R. Shaver. (2000). Bağlanma: Yakın ilişkilerle ilgili araştırmalar için bir çerçeve. (Çev: A. Dönmez). Türk Psikoloji Bülteni, 16(17), s.29-50.

Coşkun, Y. ve Baş, A. (2015). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Anne Babalarının Çocuk Yetiştirmeye Yönelik Görüşlerinin Karşılaştırılması”, *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi / KSU Journal of Social Sciences*, Cilt: 12 (2), 195-210.

Çakmak Ç., K. ve Kaplan, N. (2015). *Çocuk Yetiştirme Tarzları Anne- Baba Tutumları*, Aydın İl Emniyet Müdürlüğü, Aydın, s. 5.

Çalışır, M. (2009). Yetişkin bağlanma kuramı ve duygulanım düzenleme stratejilerinin depresyonla ilişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1:240-255.

Çam, O., Aydoğdu, H. (2015). Bağlanma Sürecinin Madde Kullanım Bozukluğu Olan Ergen Açışından Değerlendirilmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 22(1), 49-56

Erdoğan, Ö. ve Uçukoğlu, H. (2011). İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumu Algıları İle

Eripek, S. (1989). Kuramsal Açıştan Çocuklardaki Problem Davranışların Nedenleri ve Bir Sınıflandırma. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 15(2), 35-46.

Erözkan, A. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Karar Stratejileri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 60-74.

Ertuğrul, E. (2010). Anneliğin Nörobiyolojisi . *Türk Psikiyatri Dergisi*, 68-78.

Fraley, R. C., & Shaver, P. R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of General Psychology*, 4, 132–154.

Geyskens, T. (2003). *Imre Hermann'ın Freudyen bağlanma teorisi. Uluslararası Psikanaliz Dergisi*, 84 (6), 1517–1529. doi: 10.1516 / 0813-rnvp-k0d8-vgc4

Görgü, E. (2018). Okula Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocukların Annelerinin Bağlanma Biçimleri, Kişilik Özellikleri ve Çocukların Bağlanma Biçimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 186-209.

Güner, A. (2011). *Okul öncesi çocuklar ve ebeveynlerinin bağlanma güvenlikleri ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Güvendeğer Doksat, N. ve Demirci Çiftçi, A. (2016). Bağlanma ve Yaşamdaki İzdüşümleri. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 25 (4), 489-501.

Inge Bretherton, The Origins of Attachment Theory: John Bowlby And Mary Ainsworth, *Development Psychology*, (1992), 28(5), s.759-775.

Karakuş, Ö. (2012). Ergenlerde Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık Arasındaki İlişki, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23 (2), 33-46.

Kavlak, O., Şirin, A. (2009) *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Maternal Bağlanma Ölçeği'nin Türk Toplumuna Uyarlanması, 6(1), s.190.

McLeod, S. A. (2009). Attachment Theory. Retrieved from www.simplypsychology.org/attachment.html

Mermer, G., Bilge, A., Yücel, U., ve Çeber, E. (2010). Gebelik ve Doğum Sonrası Dönemde Sosyal Destek Algısı Düzeylerinin İncelenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 1(2), 71-76.

Metin-Orta, İ.ve Sümer, N. (2016). Anne duyarlılığı ve erken dönem bağlanma temelli ebeveynlik destek ve müdahale programları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19 (38), 54-73

Miller, P. H. (1993). *Theories of developmental psychology*, New York: W. H. Freeman and Company.

Özeren, G. S., ve Akın, S. (2016). Anne-Baba Bağlanma Biçimleri ve Kişilerarası İlişkilerin Değerlendirilmesi. *FNGve Bilim Tıp Dergisi*, 2(3), 222-232.

Özgen, H. (2017). *Çocukluk Çağı Ruhsal Travmalarının Ebeveyn Tutumları Üzerindeki Yordayıcılığı*. İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Bilim Dalı.

Ruppert, F. (2011). *Travma, Bağlanma ve Aile Konstelasyonları*, (Çeviren: Fatma Zengin) (1. Basım) İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Sargın, N., Akdan, M.F. (2016). *Sonsuz Acı: Psikolojik Travma. Eğitim ve Psikolojiden Yansımalar*. Konya: Çizgi Kitabevi, ss.5-16.

Saylık, F., Gezici Yalçın, M . (2018). Otoriter veya Demokratik Ebeveyn Tutumunun ve Ebeveyne Bağlanma Biçiminin Suçluluk ve Utanç Duygularına Etkisinin Yarı-Deneysel Yöntemle İncelenmesi . *Psikoloji Çalışmaları* , 38 (2) , 95-127 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iupcd/issue/41792/404167>

Schaffer, H. Rudolph ve Emerson, Peggy E. (1964). *The Development of Social Attachment in Infancy*, Monographs of the Society for Research in Child Development, Vol. 29, No. 3, Serial No:94, s.7.

Shaw, R. J., ve DeMaso, D. R. (2007). Bağlanma Bozuklukları. I. Yalom, ve H. Steiner (Dü.) içinde, *Okul Öcesi Çocuklarının Terapisi* (Ş. Ç. Yeşilmen, Çev., s. 151- 174). İstanbul: Prestij Yayınları.

Soygüt, G. (2004). *Bir Düzeltici Bağlanma İlişkisi Olarak Psikoterapi: Psikoterapi Süreçlerinde Bağlanma ve Terapötik İttifak*, *Türk Psikoloji Yazıları*, 7(13) , s.63-77.

Soysal, A. Ş., Bodur, Ş., İşeri, E. ve Şenol, S. (2005). Bebeklik Dönemindeki Bağlanma Sürecine Genel Bir Bakış. Klinik Psikiyatri. 8: 88-99. www.klinikpsikiyatri.org/files/journals/1/216.pdf (20 Mayıs 2011).

Sümer, M. (2006). *Yetişkinlerin Bağlanma Stillerinin Duygusal Zekâ, İlişkiye Bağlılık, İlişkide Algılanan Tatmin ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. (Bukatko, Daehler, 1992; akt. Sümer, 2006).

Sümer, N. Aktürk, G.E. & Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye'de yapılan çalışmalara toplu bakış. Türk Psikoloji Yazıları, 13 (25): 42- 61.

Sümer, N. ve Şendağ, M. A. (2009). Orta çocukluk döneminde ebeveynlere bağlanma, benlik algısı ve kaygı. Türk Psikoloji Dergisi, 24, 86-101.

Sümer, N., Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirilmesi ve kültürler arası bir karşılaştırma. Türk Psikoloji Dergisi, 14:71- 76.

Sümer, N., Sayıl, M., ve Berument, S. K. (2016). Anne Duyarlılığı ve Çocuklarda Bağlanma (1 b.). İstanbul: Koç Üniversitesi.

Şanlı, D. & Öztürk, C. (2015). Anne babaların çocuk yetiştirme tutumları ve tutum-lar üzerine kültürün etkisi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektro-nik Dergisi, 8(4).

Şanlı, D. (2007). *Hemşirelik anabilim dalı çocuk sağlığı ve hastalıkları hemşireliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Şentürk, S. (2007). *5-6 yaş çocukların çalışan ve çalışmayan annelerinin yetiştirme tutumları ile bu çocukların sosyal-duygusal uyum düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Taner Derman, M., ve Başal, H.A. (2013). Okulöncesi Çocuklarında Gözlenen Davranış Problemleri ile Ailelerinin Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki, Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 2(1), 115-144, s. 120.

Türköz, Y. (2007). Okulöncesi çocuklarda bağlanma örüntüsünün kişilerarası problem çözme ve açık bellek süreçlerine etkisi. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Uçmaz Halıcıoğlu, İ. (2004). *Annelerin empatik beceri düzeyleri ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yegan, S. (2012). Anne Baba Tutumları Ve Bu Tutumların Çocukların Kişilikleri Üzerine Etkileri”, Anne Çocuk Dergisi, http://www.hedefpsikoloji.com/pdf/basin_mart_2012_1.pdf

Yolcuoğlu, İ. G. (2010, Nisan). Çocukların İhmal-İstismara Uğramasında Aile ve Çocuklara Yönelik Risk Faktörleri ve Sosyal Hizmet Müdahalesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 21(1), 73-83.

Zimmermann, P., & Becker-Stoll, F. (2002). Stability of attachment representations during adolescence: The influence of ego-identity status. *Journal of Adolescence*, 25(1), 107-124.

EKLER

Ek 1 Kişisel Bilgi Formu

Sevgili Anne, aşağıdaki sorulara vereceğiniz cevaplar ve kişisel bilgiler sadece araştırma amacıyla kullanılacak ve kesinlikle gizli tutulacaktır (Adınız-soyadınız sorulmamaktadır.). Formdaki tüm soruları eksiksiz olarak cevaplamanız çok önemlidir. Bu çalışmaya olan katkınız ve cevaplardaki samimiyetinizden dolayı teşekkür ederim.

1. Yaşınız?

.....

2. Çalışma Durumunuz

a) Çalışıyor

b) Çalışmıyor

3. Mesleğiniz

.....

4. Eğitim Durumunuz

a) Hiç okula gitmemiş

b) İlkokul mezunu

c) Ortaokul mezunu

d) Lise mezunu

e) Yüksekokul mezunu

f) Lisans mezunu

g) Yüksek lisans ve üstü

5. Medeni Durumunuz

a) Evli

b) Bekar

Bekar seçeneğini işaretlediyseniz:

a) Hiç evlenmemiş

b) Boşanmış

c) Dul

6. Ekonomik Durumunuzla İlgili Algınız

a) Hiç yeterli değil

b) Yeterli değil

c) Kısmen yeterli

d) Yeterli

e) Oldukça yeterli

7. Kaç Yaşında Evlendiniz?

a) 18-23

b) 24-29

c) 30-34

d) 35-39

e) 40 ve üzeri

8. Çocuk Sayımız :

a) 1

b) 2

c) 3

d) 4

e) 5

f) 6 ve üzeri

9. Kaç Ay Süreyle Çocuğunuzu Emzirdiniz?

a) 1-4 ay

- b) 5-8 ay
- c) 9-12 ay
- d) 13-16 ay
- e) 17-20 ay
- f) 21 ay ve üzeri

10. Kaç Kardeşiniz Var?

- a) Yok
- b) 1
- c) 2
- d)3
- e)4
- f)5
- g) 6 ve üzeri

11. Ailenizin Kaçınıcı Çocuğusunuz?

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d)4
- e) 5
- f) 6 ve üzeri

12. Anneniz Sizi Kaç Ay Süreyle Emzirdi?

- a) 1-4 ay
- b) 5-8 ay
- c) 9-12 ay
- d) 13-16 ay
- e) 17-20 ay

f) 21 ay ve üzeri

13. Siz Çocukken Anneniz Çalışıyor Muydu? Cevabınız evet ise 15. Ve 16. Soruları Cevaplayın.

a) evet

b) hayır

14. Annenizin Mesleği :.....

15. Anneniz Çalışırken Sizin Bakımınızı Kim Üstlendi?

16. Annenizin Eğitim Durumu.....

17. Babanızın Mesleği.....

18. Babanızın Eğitim Durumu.....

19. Çocuğunuzu Yetiştirirken Sosyal Yardım Aldınız Mı? Cevabınız Evet İse 21. Soruyu Yanıtlayınız.

a) evet

b) hayır

20. Çocuğunuzu Yetiştirirken Aşağıdakilerden Hangisinden Destek Aldınız ?

a) Psikolojik danışmanlık aldım

b) Aile-akraba desteği aldım

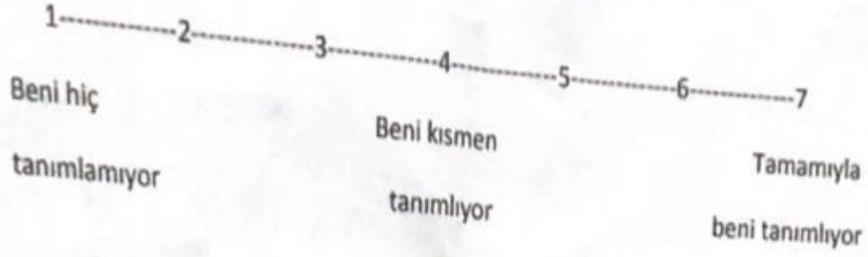
c) Bakıcı Yardımı

EK2 Ebeveyn Tutum Ölçeği

CÜMLELER		Her zaman böyledir	Çoğu zaman böyledir	Bazen böyledir	Nadiren böyledir	Hiçbir zaman böyle değildir
1	Ben bir başkasıyla konuşurken çocuğumun araya girmesine izin veririm.					
2	Çocuğumun kendine özgü bir bakış açısı olduğunu kabul ederim.					
3	Çocuğumla aynı fikirde olmadığımız zaman, benim fikirlerimi kabul etmesi için onu zorlarım.					
4	Çocuğumu, hayatın ufak tefek güçlüklerinden korurum.					
5	Çocuğuma bağımsız olmayı öğrenmesi konusunda yardımcı olurum.					
6	Çocuğuma, kurallara neden uyması gerektiğini açıklarım.					
7	Çocuğuma yaptığı şeyin önemli olduğunu hissettiririm.					
8	Çocuğumu, kendisi için yorucu olabilecek işlerden korurum.					
9	Çocuğum söz dinlemediğinde ona vururum.					
10	Çocuğumun iyi ve kötü davranışı karşısında neler hissettiğimi ona açıklarım.					
11	Çocuğumu yola getirmek için onu azarlarım.					
12	Çocuğuma karşı koruyucu davranırım.					
13	Çocuğum iyi davrandığında onu överim.					
14	Çocuğumun kişisel görüşlerine saygı gösteririm.					
15	Çocuğumu bir şeyleri kendi başına yapması konusunda cesaretlendiririm.					
16	Arkadaşları çocuğuma sataştığı zaman onu korurum.					
17	Çocuğumun başkaları konuşurken araya girmesine izin veririm.					
18	Çocuğumun cinsel konularda sorduğu soruları anlayacağı bir dilde doğru olarak cevaplarım.					
19	Çocuğum yanlış bir şekilde davrandığında ona bağırırım.					
20	Ebeveynlik konusunda bir yanlış yaptığımda çocuğumdan özür dilerim.					
21	Çocuğumu, kendisi için zor olabilecek işlerden korurum.					
22	Çocuğumun hastalanmasından endişe ederim.					
23	Çocuğumun duygularını serbestçe ifade etmesine izin veririm.					
24	Çocuğumun istediği saatte uyumasına izin veririm.					
25	Çocuğum yanlış davrandığında, bunun neden yanlış olduğunu ona açıklarım.					
26	Çocuğuma kızdığımda çocuğumu cezalandırırım.					

27	Fiziksel cezayı, çocuğumu disipline sokmanın bir yolu olarak kullanırım.						
28	Çocuğumun hayal kırıklığına uğramaması için elimden geleni yaparım.						
29	Çocuğumun büyüdükçe yeni şeyler denemeyi göze alması gerektiğine inanırım.						
30	Çocuğumun her şeyi yapmasına izin veririm.						
31	Çocuğumun yanlış davranışını görmezden gelirim.						
32	Çocuğumu başka çocuklarla kıyaslarım.						
33	Çocuğumun şımarıklıklarına göz yumarım.						
34	Çocuğumu şımartırım.						
35	Çocuğuma karşı çabuk öfkelenirim.						
36	Çocuğum bana bir şey anlatırken sözünü kesmeden dinlerim.						
37	Çocuğuma bir şey alırken onun da fikrini alırım.						
38	Çocuğumla her konuyu konuşabilirim.						
39	Çocuğuma karşı sabırsızım.						
40	En ufak bir hatasında, çocuğumu cezalandırırım.						
41	Çocuğum için hemen hemen bütün eğlencelerimden fedakarlık ederim.						
42	Çocuğumun kendi başına becerebileceği şeyleri denemesi için ona fırsat tanırım.						
43	Çocuğuma bana sormaksızın şahsi eşyalarımın herhangi birini alıp kullanmasına izin veririm.						
44	Evimizde hangi televizyon programının izleneceği, çocuğumun isteğine göre belirlenir.						
45	Çocuğumu yapabileceğinden fazlasını yapması için zorlarım.						
46	Çocuğumu, onun cesaretini kırabilecek zor işlerden uzak tutarım.						

EK-3 İlişki Ölçekleri Anketi

1. Başkalarına kolaylıkla güvenemem. (Korkulu)
2. Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli. (Kayıtsız)
3. Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım. (Güvenli)
4. Bir başka kişiyle tam anlamıyla kaynaşıp bütünleşmek isterim.
5. Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum. (Korkulu)
6. Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım. (Kayıtsız, Saplantılı-t)
7. İhtiyacım olduğunda yardıma koşacakları konusunda başkalarına her zaman güvenebileceğimden emin değilim.
8. Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık kurmak istiyorum. (Saplantılı)
9. Yalnız kalmaktan korkarım. (Güvenli-t)
10. Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim. (Güvenli)
11. Çoğu zaman, romantik ilişkide olduğum insanların beni gerçekten sevmediği konusunda endişelenirim.
12. Başkalarına tamamiyle güvenmekte zorlanırım. (Korkulu)
13. Başkalarının bana çok yakınlaşması beni endişelendirir.
14. Duygusal yönden yakın ilişkilerim olsun isterim.
15. Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır. (Güvenli)
16. Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım. (Saplantılı)
17. İhtiyacınız olduğunda hiç kimseyi yanınızda bulamazsınız.
18. Başkalarıyla tam olarak kaynaşıp bütünleşme arzum bazen onları ürkütüp benden uzaklaştırıyor.
19. Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli. (Kayıtsız)
20. Birisi bana çok fazla yakınlaştığında rahatsızlık duyarım.
21. Romantik ilişkide olduğum insanların benimle kalmak istemeyeceklerinden korkarım.
22. Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim. (Kayıtsız)
23. Terk edilmekten korkarım.
24. Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder. (Korkulu)
25. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum. (Saplantılı)
26. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim. (Kayıtsız)
27. İhtiyacım olduğunda insanları yanımda bulacağımı biliyorum.
28. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım. (Güvenli-t)
29. Romantik ilişkide olduğum insanlar, genellikle onlarla, benim kendimi rahat hissettiğimden daha yakın olmamı isterler.
30. Başkalarıyla yakınlaşmayı nispeten kolay bulurum.

